

## **RAPORT Z WIZYTACJI**

### **(ocena programowa)**

**dokonanej w dniach 11 – 12 stycznia 2013 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym  
w ramach obszaru nauk ekonomicznych  
realizowanych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia  
o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Ekonomicznym  
Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach.**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:**

przewodniczący: prof. dr hab. Marek Lisiński – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Tadeusz Kufel - członek PKA

- dr hab. Wojciech Downar – członek PKA

- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA – ekspert formalno-prawny

- Mateusz Prucnal – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studentckiego RP

### **Krótką informacja o wizytacji**

Wizytacja na Wydziale Ekonomicznym Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku studiów odbyła się w roku 2005 i zakończyła wydaniem oceny warunkowej (Uchwała Nr 2/2006 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 5 stycznia 2006 r.). W wyniku powtórnej oceny przyznana została ocena pozytywna (Uchwała Nr 100/2007 z dnia 22 lutego 2007 r.) na okres 5 lat.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

### **Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji**

### **Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji**

#### **Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę\***

##### **1.1).**

Uczelnia rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na specjalnościach *hotelarstwo* i *obsługa ruchu turystycznego* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DSW-3-0145-33/Eko/2001 z dnia 18 stycznia 2001 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych. Decyzją z dnia 16 kwietnia 2003 r. Minister Edukacji Narodowej i Sportu dokonał przyporządkowania specjalności do ocenianego kierunku

studiów. Decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30.08.2007 r. Uczelnia otrzymała uprawnienia do prowadzenia studiów drugiego stopnia na ocenianym kierunku studiów.

Strategia Uczelni została zatwierdzona Uchwałą nr 78 Senatu z dnia 23 września 2011 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju Uczelni na lata 2011 – 2020 oraz zasad i procedur zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach. W dniu 9 czerwca 2012 r. Rada Wydziału Ekonomicznego Uchwałą nr 3/2012 zatwierdziła Strategię Rozwoju Wydziału Ekonomicznego w Kielcach na lata 2012 – 2016.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rady Wydziału wraz z listą obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Procedury związane z utworzeniem kierunków oraz jednostek organizacyjnych Uczelni zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat i skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownych wniosków do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w ramach Wydziału Ekonomicznego w Kielcach kształci na kierunku *ekonomia* na studiach I oraz II stopnia o profilu ogólnoakademickim, tylko w trybie studiów niestacjonarnych. Łącznie na kierunku *ekonomia* studiuje 657 studentów, z czego na pierwszym stopniu 252 studentów, a na drugim 445. Oferta kształcenia na kierunku *ekonomia* obejmuje dwie specjalności na I stopniu („Hotelarstwo i turystyka” (HiT) oraz „Gospodarka i administracja publiczna” (GiAP)), natomiast na II stopniu cztery („Hotelarstwo i turystyka”, „Gospodarka i administracja publiczna”, „Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw” oraz „Rachunkowość i doradztwo finansowe”).

WSETiNS posiada misję oraz strategię sformułowaną zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału Ekonomicznego. Misja i strategia Uczelni została przyjęta uchwałą Senatu nr 78 z dnia 23 września 2011 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju Uczelni na lata 2011-2020 oraz zasad i procedur zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w WSETiNS.

Na poziomie jednostki Rada Wydziału zatwierdziła strategię Uchwałą nr 3/2012 z dnia 09.06.2012 w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwoju Wydziału Ekonomicznego w Kielcach na lata 2012 – 2016.

Misja Uczelni skierowana jest na zaspokojenie oczekiwań studentów, społeczeństwa oraz potencjalnych pracodawców. Uczelnia postawiła sobie jako cel nadrzędny stworzenie takich warunków, które umożliwią studentowi wykorzystanie swoich pełnych możliwości. Na podkreślenie zasługuje fakt, że cele nawiązujące bezpośrednio do jakości kształcenia są zintegrowane z pozostałymi celami (zarówno w strategii Uczelni, jak i Wydziału występuje cel strategiczny „Poprawa jakości i efektywności kształcenia”).

Misja i wizja Wydziału nawiązuje bezpośrednio do założeń określonych w strategii Uczelni. Oba dokumenty są ze sobą spójne. Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* sformułowana jest w celach strategicznych. Wydział w formalnych zapisach strategii deklaruje, iż przywiązuje wagę do jakości kształcenia, umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz rozszerzenia uprawnień na kierunku *ekonomia* o II stopień w Wydziałach Zamiejscowych.

Oferta kształcenia na kierunku *ekonomia* jest zróżnicowana. Z informacji przedstawionych w raporcie samooceny i z załączonych programów studiów wynika, że Wydział kształci łącznie na 6 specjalnościach (dwie na pierwszym i cztery na drugim

stopniu). W aktualnej ofercie kształcenia studenci mogą wybrać spośród, łącznie, dziewięciu specjalności. Niektóre ze specjalności studenci mogą kontynuować na studiach II stopnia (GiAP oraz HiT). Wydział w swojej ofercie specjalności próbuje wchodzić w obszary, które można określić jako innowacyjne (np. „Ekonomika rynku usług sanatoryjnych” i „Agroekonomia”), jednak nie są to specjalności, jak do tej pory, uruchomione.

Ponadto wątpliwości budzi zgodność niektórych specjalności ze standardem i efektami kierunku *ekonomia*. Dotyczy to przede wszystkim specjalności „Gospodarka i administracja publiczna”, która treściowo odpowiada w dużej mierze zagadnieniom z zakresu dyscyplin prawnych i administracyjnych. Podobnie specjalność „Rachunkowość i doradztwo finansowe” jest specjalnością, której efekty odnoszą się do zagadnień finansowych. W aktualnej ofercie znajduje się również specjalność „Gospodarka regionalna z ochroną środowiska”. W opisie tej specjalności wskazane jest, że obejmuje ona specjalizację w zakresie ochrony środowiska. Nie jest to zgodne z założeniami przyjętymi dla kierunku *ekonomia*, tym bardziej, że w przypadku, powyższych specjalności należałoby rozszerzyć zakres dyscyplin, dziedzin, a nawet obszarów, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia.

Wydział ma możliwość elastycznego kształtowania oferty. Zatwierdzanie planów kształcenia dla specjalności leży w gestii Rady Wydziału.

## 1.2).

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału Ekonomicznego i Senatu, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Radę Wydziału i Senat.

W opracowaniu i doskonaleniu koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia* biorą udział interesariusze wewnętrzni, zarówno na poziomie Uczelni, jak również Wydziału Ekonomicznego. Interesariuszami wewnętrznymi są m.in.: Senat, Rektor, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Dziekan Wydziału, Kierownicy czterech Katedr zaangażowanych w prowadzenie ocenianego kierunku, pracownicy Uczelni, studenci, itp. międzywydziałowe Zespoły ds. Dydaktycznych oraz Wydziałowa Komisja ds. Dydaktyki. Aktualna struktura organizacyjna związana z procesem kształcenia zapewnia właściwą reprezentację różnych grup pracowników w proces kształcenia, poszczególne grupy mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać na formułowanie koncepcji i efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*. Udział interesariuszy wewnętrznych w opracowaniu koncepcji kształcenia wynika z istniejących dokumentów formalnych.

W strategii Uczelni i Wydziału wysoką rangę zajmuje zagadnienie kształtowania relacji z otoczeniem. Uczelnia realizuje te cele poprzez podpisane porozumienia z interesariuszami zewnętrznymi, m.in. z:

- Izbą Gospodarczą „Grono Targowe Kielce” – od 2011 r. Z punktu widzenia ustalania koncepcji kształcenia jedno ze spotkań panelowych przedsiębiorców Grona Targowego Kielce (7 uczestników spoza Uczelni) poświęcone było formułowaniu sylwetki absolwenta kierunku *ekonomia*, z punktu widzenia jego wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
- Miejskim Urzędem Pracy w Kielcach – celem porozumienia jest ułatwienie absolwentom poruszania się po rynku pracy.

- Kieleckim Parkiem Technologicznym – w zakresie wspierania działań mających na celu aktywizację zawodową absolwentów.

Jest to tylko część umów z interesariuszami zewnętrznymi, jednak udział tych podmiotów w ustalaniu koncepcji i struktury kompetencji w procesie kształcenia udokumentowany jest tylko w przypadku Izby Gospodarczej.

Istotnym elementem budowania relacji z interesariuszami zewnętrznymi są organizowane dla klas maturalnych szkół średnich z województwa świętokrzyskiego spotkania z pracownikami i studentami Wydziału.

Wydział przywiązuje wagę do kształtowania relacji z otoczeniem, jednak relacje te w zakresie kształtowania koncepcji i formułowania efektów kształcenia powinny być w większym stopniu sformalizowane, a udział interesariuszy, szczególnie zewnętrznych, w ustalaniu efektów i koncepcji kształcenia powinien mieć charakter trwały.

### **Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego ocena: znacząco**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**1.1) Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* odpowiada zarówno przyjętej misji, jak również założeniom strategii na poziomie Uczelni i Wydziału. Oferta kształcenia na kierunku *ekonomia* jest różnorodna i daje możliwość wyboru kandydatom. Jednak niektóre ze specjalności, wskazane w Raporcie Samooceny, odbiegają od specyfiki kierunku *ekonomia*, niektóre nawet znacznie. Dlatego też oferta specjalności powinna zostać zmodyfikowana.**

**1.2) Uczelnia oraz Wydział podejmują wiele działań, które mają na celu pozyskanie informacji od interesariuszy zewnętrznych. Dostrzega się zaangażowanie pracowników i studentów, jako interesariuszy wewnętrznych, we współpracę we współtworzeniu efektów kształcenia, co w konsekwencji przekłada się bezpośrednio lub pośrednio na formułowaną koncepcję kształcenia oraz przebieg procesu kształcenia. Działania te, szczególnie w stosunku do interesariuszy zewnętrznych, powinny być w większym stopniu dokumentowane i mieć charakter bardziej systemowy.**

### **Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie**

#### **2.1).**

Zgodnie z warunkiem określonym w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, efekty kształcenia zostały określone przez senat Uczelni. Senat WSETiNS podjął Uchwałę nr 82 z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia na kierunkach: *ekonomia*, *pedagogika*, *gospodarka przestrzenna* i *zdrowie publiczne*. Na kierunku *ekonomia* dla studiów I stopnia łącznie sformułowanych jest 23 efekty, z zachowaniem ich struktury (wiedza - 9, umiejętności - 7 oraz kompetencje społeczne - 7). Dla studiów II stopnia sformułowano łącznie 22 efekty kierunkowe (wiedza - 6, umiejętności - 9 oraz kompetencje społeczne - 7).

Liczba, struktura i stopień szczegółowości efektów kierunkowych jest właściwy. Efekty kierunkowe odpowiadają obszarowi nauk społecznych i są uszczegółowieniem efektów obszarowych dla profilu ogólnoakademickiego. Każdy z efektów obszarowych jest realizowany przez odpowiadające im treściowo efekty kierunkowe.

Wydział sporządził matrycę efektów kształcenia dla programu studiów I i II stopnia na kierunku *ekonomia*, w której określił odniesienie efektów kierunkowych do przedmiotowych. Na podstawie tabel odniesień można stwierdzić, że o ile wszystkie efekty kierunkowe zostaną zrealizowane poprzez realizację poszczególnych przedmiotów (modułów), to niektóre z przedmiotów nie realizują żadnego efektu kierunkowego (np. „Zajęcia terenowo – rekreacyjne”, „E-administracja”). Są też przedmioty w planie studiów, które nie są ujęte w matrycy (I i II stopień: „Konwersatorium egzaminacyjne”, „Proseminarium”, „Praktyka”, a na II stopniu – „Prawo administracyjne”, „Międzynarodowe organizacje turystyczne”, „Polityka turystyczna”). Przypisanie efektów z niektórych przedmiotów do efektów kierunkowych budzi zastrzeżenia (np. dla II stopnia „Język angielski biznesowy” realizuje tylko kompetencje społeczne, a nie wiedzę i umiejętności – tym bardziej, że dla studiów I stopnia język jest odniesiony prawidłowo).

W przyjętych przez Wydział dokumentach nie ma określonego przypisania kierunku do dziedziny i dyscypliny, do których odnoszą się efekty kształcenia. Przypisanie to jest określone w raporcie samooceny (dziedzina nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia i finanse), natomiast nie ma formalnego dokumentu, który stwierdzałby to przypisanie.

W tym zakresie wskazanym byłoby określenie formalne (lub wskazanie w istniejących dokumentach) nazwy dziedziny i dyscypliny, zgodnie z nomenklaturą przyjętą w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych oraz wymogiem §9.1., ust. 3 rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Efekty sformułowane dla kierunku *ekonomia* odzwierciedlają założenia koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia* przyjętą przez Wydział.

Sformułowane efekty kierunkowe są zgodne z określonym opisem efektów kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego w obszarze kształcenia w zakresie nauk społecznych (Załącznik nr 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego).

W Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych na kierunku *ekonomia* studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym nie byli w stanie z własnej perspektywy ocenić możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Wynika to z faktu, że studenci byli informowani o zmianach, które zaszły w bieżącym czasie, wyłącznie w sposób pobieżny w trakcie pierwszych zajęć. Uczelnia nie podała do publicznej wiadomości danych o celach oraz zakładanych efektach kształcenia ani na stronie internetowej, ani na tablicach ogłoszeń.

Wydział opracował sylabusy, w których określone są cele i efekty kształcenia dla każdego przedmiotu z planu studiów, w tym również dla seminarium dyplomowego, języków obcych, oraz zajęć rekreacyjnych. Brak jest sylabusu dla modułu praktyk.

Dla każdego przedmiotu sformułowany jest jego cel oraz po kilka efektów w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Poszczególne efekty przedmiotowe przypisane są do efektów kierunkowych i społecznych. W sylabusach wskazane jest również, które treści programowe przedmiotu realizują konkretny efekt(y) przedmiotowy.

Przyjęte w tym zakresie rozwiązanie umożliwia ocenę możliwości osiągnięcia celów i efektów kierunkowych poprzez realizację poszczególnych przedmiotów (modułów). Wątpliwości budzi możliwość realizacji efektów kierunkowych w przypadku wskazanych w poprzedniej części raportu specjalności, których treści znacznie odbiegają od zakresu dziedziny nauk ekonomicznych.

Na podstawie analizy kart przedmiotu można stwierdzić, że cele i efekty kierunkowe (ogólne i specyficzne) są możliwe do osiągnięcia poprzez realizację celów i efektów przedmiotowych. Jednak biorąc pod uwagę wskazane powyżej specjalności, część celów i efektów przedmiotów specjalnościowych nie odpowiadają dziedzinie nauk ekonomicznych i obszarowi nauk społecznych. Podsumowując można stwierdzić, że zarówno cele, jak i efekty kierunkowe dla wszystkich lat studiów będą osiągnięte, gdy zrealizowane zostaną cele i efekty sformułowane dla poszczególnych przedmiotów (modułów) – za wyjątkiem wskazanych specjalności.

Na obecną chwilę na kierunku *ekonomia* w Wyższej Szkole Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych w Kielcach trudno jest ocenić możliwość osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia z perspektywy studentów, ponieważ byli oni zbyt pobieżnie informowani o wprowadzanych zmianach.

Opis założonych efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia* został sformułowany jako załącznik do uchwały Senatu. Ponadto opis efektów dla poszczególnych kierunków, w tym dla kierunku *ekonomia*, jest opublikowany na stronie internetowej Uczelni. Dla studentów, którzy rozpoczęli cykl studiów w poprzednich latach (obecny 2 i 3 rok), w ofercie kształcenia na stronie internetowej Uczelni opublikowany jest skrócony opis efektów kształcenia oraz charakterystyka sylwetki absolwenta kierunku *ekonomia*.

## 2.2).

Wydział Ekonomii, według zasad zgodnych z KRK, sformułował łącznie 23 efekty, z zachowaniem ich struktury (wiedza - 9, umiejętności - 7 oraz kompetencje społeczne - 7). Dla studiów II stopnia sformułowanych jest łącznie 22 efekty kierunkowe (wiedza - 6, umiejętności - 9 oraz kompetencje społeczne - 7). Sposób sformułowania efektów kierunkowych jest zrozumiały, zapisy nie budzą wątpliwości językowych i merytorycznych. Efekty kierunkowe sformułowane są ogólnie, ale w sposób umożliwiający ich weryfikację. Natomiast niektóre z efektów przedmiotowych (dotyczy to poszczególnych przedmiotów specjalnościowych na wymienionych wcześniej specjalnościach), pomimo, że sposób ich sformułowania jest poprawny i zrozumiały, to nie odpowiadają one obszarowi nauk społecznych.

Po przytoczeniu kilku przykładowych efektów kształcenia studenci stwierdzili, że są one dla nich zrozumiałe, ale ich weryfikacja nie zawsze jest możliwa, zwłaszcza pod kątem wszystkich trzech ich komponentów – wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Ich zdaniem wynika to z faktu, że nie są oni dobrze poinformowani jak mogą wyglądać sposoby weryfikacji efektów kształcenia.

## 2.3).

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. np. protokoły egzaminacyjne i dyplomy prowadzona jest prawidłowo.

Natomiast suplementy zawierają pewne uchybienia, bowiem w pkt. II ust. 2.3 Nazwa i status uczelni wydającej dyplom – Uczelnia nie określa swojego statusu. Ponadto w pkt. IV

ust. 4.1 – Forma studiów - wpisywana jest niewłaściwa forma, tj. studia drugiego stopnia, a nie jak powinno być studia niestacjonarne, zaś w ust. 4.3 brak jest określenia roku akademickiego, w którym realizowane było kształcenie.

Podczas wizytacji stwierdzono, iż na Wydziale Ekonomicznym przyjmowani są na studia obcokrajowcy bez dokumentów wymaganych przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 6 kwietnia 2006 r. w sprawie nostryfikacji świadectw szkolnych i maturalnych uzyskanych za granicą (Dz. U. Nr 63, poz. 443), tj. bez stosownego dokumentu wydanego przez kuratora oświaty o równoważności świadectwa dojrzałości uzyskanego za granicą z polskim świadectwem dojrzałości uprawniającym do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe do każdego typu szkół wyższych (21 osób w tym 2 osoby, które otrzymały dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach).

Natomiast na studia drugiego przyjęto 1 osobę (posiadającą dyplom uzyskany za granicą bez dokumentu o nostryfikacji dyplomu ukończenia studiów wyższych uzyskanych za granicą). Jest to niezgodne z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów wyższych uzyskanych za granicą (Dz. U. Nr 196, poz. 1168).

***Zwraca się również uwagę na fakt, iż na Wydziale Ekonomicznym wydano dyplomy ukończenia zarówno studiów pierwszego stopnia (2 osoby – obecnie przyjęte na studia drugiego stopnia) bez dokumentów, o których mowa powyżej, a zatem niezgodnie z przepisami prawa.***

***Brak jest dokumentu, z którego wynikałoby, w jaki sposób Uczelnia gromadzi i przechowuje efekty kształcenia, tj. prace egzaminacyjne, przejściowe itp.***

Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia z punktu widzenia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych został przeanalizowany m.in. na etapie realizacji procesu kształcenia oraz procesu dyplomowania.

W celu oceny możliwości weryfikacji efektów kształcenia Zespół Oceniający przeanalizował wybrane prace śródsesestralne, zaliczeniowe oraz egzaminacyjne z ostatniego semestru na kierunku *ekonomia*.

Dokumentem dobrze systematyzującym archiwizowane prace jest zestawienie dołączone do prac, w którym zawarta jest informacja o wszystkich zaliczeniach i egzaminach. W zestawieniu określone są zasady zaliczania, wraz z punktacją za poszczególne pytania, itp. Natomiast przegląd archiwizowanych prac wykazał wiele niedociągnięć. W wielu przypadkach brak jest jakichkolwiek uwag ze strony sprawdzającego (np. z „Matematyki”). Prace zaliczeniowe z przedmiotu „Gospodarka Regionalna”, również nie zawierają żadnych uwag. Prace te są mało samodzielne i na ogół brak jest w nich przypisów i literatury.

Merytoryczna treść zaliczeń / egzaminów z wybranych przedmiotów odpowiada treści przedmiotu i nie budzi istotnych zastrzeżeń. Można stwierdzić, że prace nie są na ogół opisywane przez sprawdzających. Często też brak jest opisu archiwizowanej pracy (nie wiadomo kiedy miał miejsce egzamin, z jakiego przedmiotu, czy jest to zaliczenie czy egzamin, brak jest również określonego miejsca (Wydziału). Wśród ocenianych prac zaliczeniowych były również prace z Wydziału Zamiejscowego w Myślenicach.

Na podstawie przeanalizowanych prac można stwierdzić, że na kierunku *ekonomia* istnieje konieczność usystematyzowania zasad archiwizowania i opisywania prac

zaliczeniowych / egzaminacyjnych, ponieważ obecny stan nie zapewnia właściwej, pełnej weryfikacji efektów na tym etapie procesu kształcenia.

Narzędziem systemu kształcenia potwierdzającym osiągnięcie założonych efektów jest analiza tematyki prac magisterskich oraz ich zgodność z celami i efektami sformułowanymi dla kierunku *ekonomia*.

Konsekwencją przyjętej oferty kształcenia jest również tematyka obronionych w r.a. 2011/2012 prac magisterskich (176 prac). Wiele tematów prac bezpośrednio nawiązuje do dyscypliny zarządzanie, szczególnie absolwentów specjalności „Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw”. Wiele prac magisterskich ze specjalności „Gospodarka i administracja publiczna” jest niezgodna ze specjalnością i obejmuje zakres głównie zarządzania lub finansów przedsiębiorstwa. Przykładowe tematy niezgodne ze standardem kierunku *ekonomia* to:

- „Atrakcyjność turystyczna powiatu kieleckiego”,
- „System motywacji pracowników w urzędzie publicznym”,
- „Zarządzanie zasobami ludzkimi”,
- „Motywowanie jako element inwestowania w pracownika”,
- „Lean Management w systemach Automotive”,
- „Planowanie strategiczne w przedsiębiorstwie na przykładzie firmy OKNOPLAST”,
- „Teoretyczne aspekty rekrutacji i selekcji pracownika”.

Odsetek prac niezgodnych ze standardem kierunku *ekonomia* jest stosunkowo wysoki. Ten obszar weryfikacji efektów kształcenia wymaga istotnych zmian, bowiem wynika on z przyjętej koncepcji i oferty kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Na końcowym etapie procesu kształcenia, sposób weryfikacji efektów można ocenić odnosząc się do procesu i zasad dyplomowania.

Zasady dyplomowania uregulowane są dosyć szczegółowo w wielu dokumentach. W Regulaminie studiów bezpośrednio zagadnieniom dyplomowania poświęcone są trzy rozdziały. Regulamin w tym zakresie reguluje takie kwestie, jak m.in.: ogólne warunki i tryb złożenia pracy dyplomowej, warunki dopuszczenia do egzaminu dyplomowego, przebieg egzaminu dyplomowego, itp. Zasady te nie budzą zastrzeżeń, regulują w sposób właściwy zagadnienia formalne. Dobrym rozwiązaniem przyjętym przez Wydział jest określenie w Regulaminie studiów trybu przeprowadzania otwartego egzaminu dyplomowego. Ponadto dobrym rozwiązaniem jest możliwość uznania za pracę dyplomową pracy, która powstała w ramach studenckiego ruchu naukowego. Ponadto na Wydziale obowiązują „Zalecenia dotyczące redakcji pracy dyplomowej” oraz „Poradnik dla piszących pracę magisterską z ekonomii”. Egzamin dyplomowy odbywa się w formie ustnej przed komisją powołaną przez Dziekana. Egzamin dyplomowy obejmuje prezentację pracy dyplomowej oraz odpowiedzi na zadane pytania egzaminacyjne (2 pytania, jedno z zakresu przedmiotów podstawowych i kierunkowych oraz z zakresu specjalności). Na egzaminie student odpowiada na pytania z listy 100 pytań na I oraz 60 na II stopniu. Sposób przeprowadzania egzaminu dyplomowego, obejmuje duży zakres programu studiów, i tym samym daje możliwość przekrojowej weryfikacji założonych efektów kształcenia. Formuła stosowana przy obliczaniu średniej oceny na dyplomie jest standardowa (50% średnia ze studiów, 25% z oceny pracy dyplomowej, 25% z egzaminu dyplomowego).

Obsadę seminariów na kierunku *ekonomia* należy uznać za prawidłową. Na II stopniu profesorowie stanowią ok. 30% promotorów. We wszystkich wylosowanych pracach magisterskich recenzentem albo promotorem był samodzielny pracownik naukowy.

Liczebność grup seminaryjnych wynosi od 6 do 16 osób. Maksymalna liczebność grupy występuje w pojedynczych przypadkach. Nie budzi to zastrzeżeń, aczkolwiek należałoby dążyć do zmniejszenia liczebności największych grup seminaryjnych.

Proces dyplomowania stosowany na Wydziale, w zakresie tematyki obronionych prac licencjackich, szczególnie na wskazanych w raporcie specjalnościach, wymaga modyfikacji. Natomiast pozytywnie należy ocenić pozostałe elementy procesu dyplomowania, które dotyczą stosowania zasad przeprowadzania egzaminu dyplomowego, obsady seminarium oraz liczebności grup seminaryjnych.

Ogólne zasady formalne dotyczące warunków i trybu zaliczania przedmiotów określone są w Regulaminie studiów (Rozdział VII). Merytoryczne wymagania konieczne do zaliczenia danego przedmiotu określone są kartach przedmiotów, w których zawarte są treści programowe, jakie student musi znać, aby zaliczyć dany przedmiot. Ponadto w części sylabusu „Sposoby pomiaru efektów kształcenia” określony jest udział procentowy poszczególnych metod weryfikacji w ocenie końcowej z danego przedmiotu. Zasady te należy uznać za właściwe.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość.

Odsetek odsiewu studentów waha się od kilku do kilkunastu procent. Na studiach I stopnia średni odsiew wynosi ok. 4,8%, na studiach II stopnia jest wyższy i wynosi 11,9%. Przyczynami odsiewu są: przede wszystkim nieuzyskanie zaliczenia roku akademickiego w terminie i brak postępów w nauce (ok. 95% przypadków). Pozostałe przyczyny to przede wszystkim nieuiszczenie opłat za studia. Przytoczone wskaźniki odsiewu nie wskazują na istnienie nieprawidłowości w procesie rekrutacji i kształcenia.

Informacja na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia dostępna jest w Regulaminie studiów oraz w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Dokumenty te są ogólnodostępne dla studentów i pracowników Uczelni.

Na kierunku *ekonomia* w Wyższej Szkole Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych studenci o efektach kształcenia dowiedzieli się na pierwszych zajęciach. Nikt wcześniej nie objaśniał im tych pojęć ani nie wytłumaczył ich znaczenia.

2.4).

W Uczelni rozwijany jest system monitorowania karier zawodowych absolwentów poprzez badania ankietowe – takimi badaniami objęto absolwentów rocznika 2006 - 2010. Wyniki były podstawą doskonalenia procesu kształcenia w zakresie treści określonych przedmiotów.

Ponadto Uczelnia przyjęła dokument pt., „Zasady i procedury zapewnienia jakości kształcenia w WSETiNS”. Ujęte w nim zasady obligują do okresowego monitorowania opinii absolwentów, przede wszystkim pod kątem potrzeb rynku pracy. Uczelnia przedstawiła również harmonogram prac Zespołu ds. zarządzania jakością na rok akademicki 2012/2013. Wynika z niego, że w semestrze letnim przewidziano nową ankietę, za pomocą której Uczelnia będzie badać losy swoich absolwentów.

Pozytywnie należy ocenić dotychczasowe wysiłki Uczelni mające na celu zbieranie opinii absolwentów o jakości kształcenia i przydatności studiów do rynku pracy (został przedstawiony raport Wydziału Ekonomicznego, który stanowi źródło informacji zwrotnej z rynku pracy).

Na Wydziale są prowadzone działania mające na celu monitorowanie karier zawodowych absolwentów, które należałoby dalej rozwijać i integrować w celu zbudowania rozwiązań systemowych.

#### **Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych**

Analizowane prace dyplomowe są na średnim poziomie merytorycznym, ale odpowiadają standardom prac magisterskich. Poprawy wymaga strona językowa niektórych prac, ponieważ w pracach dyplomowych nie powinny występować elementarne błędy językowe. Poprawy wymaga również standard pisanie recenzji prac przez niektórych recenzentów (promotorów). Zdarza się, że opinie te są lakoniczne, opisowe, nie zawierające jednoznacznej oceny poszczególnych kryteriów.

2.5).

Uchybienia, które zostały sformułowane w raporcie z wizytacji przeprowadzonej w dniach 2 – 3 grudnia 2005 r. na kierunku *ekonomia* zostały poprawione (uchybienia te, w zakresie tego kryterium, dotyczyły m.in. zbyt małego zakresu pytań na egzaminie dyplomowym, brak standardów merytorycznych i redakcyjnych prac dyplomowych, oceny prac przez samodzielnego pracownika naukowego).

**Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego ocena: *znacząco***

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

2.1) Oceniany kierunek został prawidłowo wyodrębniony z obszaru nauk społecznych. W raporcie samooceny znajduje się informacja o przypisaniu efektów kształcenia do dziedziny i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia, ale nie ma to odzwierciedlenia w podjętych uchwałach. W sporządzonej macierzy efektów kształcenia zdarzają się przypadki, że niektóre z przedmiotów nie realizują żadnego efektu kierunkowego. Efekty sformułowane dla kierunku *ekonomia* odzwierciedlają założenia koncepcji kształcenia są zgodne z przyjętą przez Wydział koncepcją kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Po przeprowadzonej wizytacji trudno ocenić zgodność zakładanych celów oraz efektów kształcenia z perspektywy studentów, ponieważ Uczelnia jeszcze nie rozpoczęła informowania ich na ten temat.

2.2) Kierunkowe efekty kształcenia są sformułowane w sposób ogólny, ale zrozumiały i umożliwiający ich weryfikację. Identyfikuje się wiele przypadków, w których efekty przedmiotowe oraz cele danego przedmiotu (dotyczy to przedmiotów specjalnościowych na wymienionych wcześniej specjalnościach), nie odpowiadają obszarowi nauk społecznych.

Uczelnia powinna wyjaśnić studentom na czym polegają wprowadzone ostatnio zmiany, aby system był bardziej zrozumiały.

2.3) Efekty kształcenia określone dla kierunku *ekonomia* uwzględniają ich strukturę i dotyczą wszystkich etapów procesu kształcenia. Efekty przedmiotowe również uwzględniają ich strukturę (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne). Weryfikacja efektów na etapie procesu dyplomowania przebiega prawidłowo, jednak zdecydowanej poprawy wymaga dobór tematyki prac dyplomowych, szczególnie na wskazanych w raporcie specjalnościach. Uczelnia na wizytowanym kierunku nie rozpoczęła informowania o efektach kształcenia, które zostały niedawno wprowadzone.

**2.4) Uczelnia w zakresie monitorowania losów zawodowych absolwentów stworzyła sformalizowane zasady, które obligują do okresowego monitorowania opinii absolwentów, przede wszystkim pod kątem potrzeb rynku pracy. Prowadzone w tym zakresie prace należy ocenić pozytywnie.**

**2.5) Uchybienia, które zostały sformułowane w raporcie z wizytacji przeprowadzonej w dniach 2 – 3 grudnia 2005 r. na kierunku *ekonomia* zostały poprawione.**

### **Kryterium 3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia**

#### **3.1).**

Wydział przyjął plan studiów uchwałą Rady Wydziału nr 1/2012 z dnia 09 czerwca 2012 r. dla studentów rozpoczynających naukę w r.a. 2012/2013 zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Załącznikiem do planu studiów są tabele, które zawierają podstawowe informacje o realizowanym programie.

Plan studiów na kierunku *ekonomia*, zarówno dla studiów I jak i II stopnia określa formę studiów, liczbę semestrów kształcenia, nakład pracy studenta liczony w punktach ECTS. W planie studiów wyodrębnione są cztery moduły, które stanowią grupy przedmiotów analogicznie do struktury planów studiów opracowanych według standardów (moduł podstawowy, kierunkowy, ogólny i specjalnościowy).

Elementem programu kształcenia są sylabusy, w których znajduje się odniesienie sformułowanych efektów przedmiotowych do efektów kierunkowych. W oparciu o analizę poszczególnych elementów programu kształcenia oraz ich powiązań można stwierdzić, że program studiów umożliwia osiągnięcie każdego z celów oraz efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, za wyjątkiem wcześniej wskazanych specjalności, których program i plan studiów odbiegają od efektów odnoszących się do dyscypliny ekonomia.

Program studiów umożliwia studentowi wybór przedmiotów w wymiarze przekraczającym 30% łącznej liczby punktów ECTS (za przedmioty w ramach modułu specjalnościowego, student otrzymuje 52-55 punktów ECTS).

Program kształcenia dla studentów 2,3 roku prowadzony jest w oparciu o standardy kształcenia, które obowiązywały w chwili rozpoczęcia danego toku studiów. Kształcenie w r.a. 2012/2013 na kierunku *ekonomia* na Wydziale Ekonomicznym odbywa się na studiach niestacjonarnych, na poziomie studiów licencjackich i magisterskich.

Na studiach licencjackich liczba godzin w toku studiów jest nieco zróżnicowana w zależności od specjalności i wynosi od 1.103 h do 1.180 h. Różnice te wynikają z niewielkiej różnicy w liczbie godzin specjalnościowych. Łączna liczba punktów ECTS wynosi od 185 do 197.

Liczba godzin zajęć obejmujących treści kształcenia podstawowego wynosi 370. Grupa ta obejmuje wszystkie treści przewidziane w standardzie, w co najmniej wymaganej liczbie godzin. Grupa treści kierunkowych obejmuje 181 h i zawiera treści określone w standardzie. Łączna liczba godzin przedmiotów podstawowych i kierunkowych wynosi 551 (540 według standardu). Liczba punktów ECTS za przedmioty podstawowe wynosi 56, za kierunkowe 26.

W planie studiów znajdują się zajęcia z języków obcych w wymiarze 172 h oraz technologii informacyjnej w wymiarze 30 h. Plan studiów obejmuje treści poszerzające wiedzę ogólną w wymiarze 90 godzin (przedmioty „Socjologia” oraz „Historia gospodarcza”). Plan studiów przewiduje zajęcia z zakresu ochrony własności intelektualnej. W planie przewidziane są praktyki w wymiarze zgodnym ze standardem. Biorąc pod uwagę, że student wybiera specjalność, spełniony jest warunek wyboru treści kształcenia w wymiarze większym niż 30% godzin zajęć. Ćwiczenia i konwersatoria stanowią 40 % zajęć.

Łączna liczba godzin w toku studiów magisterskich wynosi od 528 do 636 h. Spełniony jest wymóg minimalnej liczby godzin z przedmiotów stanowiących treści kształcenia podstawowego i kierunkowego. Liczba godzin dla tych grup przedmiotów wynosi łącznie 304. Możliwości wyboru treści kształcenia w planie studiów (248 godzin dla specjalności) przekraczają przewidziane w standardzie 30 % ogólnej liczby godzin. Analogicznie pod względem struktury i liczby godzin zbudowane są plany studiów dla wszystkich specjalności.

Plan studiów dla studentów studiujących na 2 i 3 roku spełnia wymagania rozporządzenia MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki.

Program studiów dla wszystkich lat jest opracowany w taki sposób, że umożliwia osiągnięcie celów oraz każdego z zakładanych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Na kierunku *ekonomia* na poziomie studiów licencjackich kształcenie trwa 6 semestrów, a na studiach magisterskich 4 semestry. Ocena doboru treści kształcenia jest różna dla poszczególnych specjalności. Zarówno na I i II stopniu treści kształcenia na specjalności „Gospodarka i administracja publiczna” (GiAP) odbiegają od dziedzin i dyscyplin, do których odnoszą się efekty kształcenia. Treści tej specjalności jedynie w części odnoszą się do dziedziny nauk ekonomicznych w dyscyplinach *ekonomia* i *finanse*.

Z kolei treści specjalności „*Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw*” (EiOP) koncentrują się w większym stopniu na zagadnieniach związanych z zarządzaniem niż z *ekonomią*. Ponadto z przedstawionej przez Wydział informacji wynika, że efekty kształcenia kierunku są przypisane do dziedziny nauk ekonomicznych, tylko w dyscyplinach *ekonomia* i *finanse* (brak jest zarządzania). Treści ww. specjalności odnoszą się też do innych dziedzin (m.in. nauki prawne). Dlatego też należy stwierdzić, że na ww. specjalnościach (GiAP oraz EiOP) treści kształcenia w zakresie modułu przedmiotów specjalnościowych nie są zgodne z efektami kierunku *ekonomia*.

W toku studiów I stopnia przewidziane są następujące formy zajęć: wykłady, które stanowią od 54 % do 56% ogólnej liczby godzin w planie studiów oraz ćwiczenia. Na studiach II stopnia wykłady stanowią aż 64-65% ogólnej liczby godzin zajęć. Z wielu przedmiotów uzasadnionym byłoby prowadzić zajęcia w formie aktywizującej studentów (np. „Zarządzanie produkcją”, „Logistyka w przedsiębiorstwie”, „Nowoczesne rachunki kosztów”, „Analiza rynku”). W strukturze zajęć należałoby uwzględnić więcej zajęć ćwiczeniowych i konwersatoryjnych.

Stosowane w procesie kształcenia metody dydaktyczne są w zbyt małym stopniu zróżnicowane. W sylabusach dla każdego przedmiotu wskazane są jako metody dydaktyczne: wykład informacyjny, wykład problemowy, metody praktyczne – aktywizujące. Te same metody wskazane są zarówno dla przedmiotu, który składa się z samych wykładów, jak i dla tego, który ma tylko ćwiczenia. Metody też nie są zróżnicowane w zależności od specyfiki

przedmiotu (takie same metody wskazane są np. dla „Badań operacyjnych” i „Zajęć rekreacyjno-terenowych”). Wymaga to modyfikacji.

Pod względem wydzielenia grup przedmiotów (modułów) struktura planu studiów jest przejrzysta. Rozkład godzinowy przedmiotów w poszczególnych latach jest nieco zróżnicowany na I stopniu, z mniejszą liczbą godzin na ostatnim roku (na Wydziale obowiązuje rozliczenie roczne). Natomiast na studiach II stopnia to zróżnicowanie jest znaczne. Na pierwszym roku liczba godzin stanowi ok. 65% ogólnej liczby godzin w toku studiów. Ze względu na fakt, że rozpiętość ta jest znaczna należałoby rozważyć możliwość zmniejszenia dysproporcji między 1 i 2 rokiem studiów.

Podczas spotkania studentów ocenianego kierunku z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że czas trwania ich kształcenia jest wystarczający, aby osiąść odpowiednią wiedzę, umiejętności i kompetencje. Ich zdaniem cały program złożony jest z zajęć, które wzajemnie siebie uzupełniają. Dodatkowo studenci zwrócili uwagę na fakt, że formy prowadzenia zajęć są odpowiednio zbilansowane pomiędzy zajęciami teoretycznymi, a praktycznymi.

Zdaniem studentów forma prowadzenia zajęć jest adekwatna do przekazywanych treści i jest urozmaicona, co dobrze wpływa na odbiór przekazywanych informacji. Na ocenianym kierunku nie są wykorzystywane metody i techniki kształcenia na odległość.

Łączna liczba punktów ECTS jaką student uzyskuje na studiach I stopnia wynosi od 180 do 183. Na I stopniu łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów Wydział określił na 69, w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych – 59, o charakterze praktycznym 39. Student uzyskuje 31 punktów w ramach zajęć ogólnouczeniowych oraz 1 punkt za zajęcia z wychowania fizycznego.

Natomiast na studiach II stopnia łączna liczba punktów w toku studiów wynosi od 120 do 123. Również w tym przypadku Wydział określił liczbę punktów ECTS zgodnie z wymogami § 5.1. w ustępach 6-10 Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Sposób określenia liczby punktów ECTS jest logiczny, wynika z przyjętego układu planu studiów oraz struktury punktów ECTS zawartych w sylabusach dla każdego przedmiotu.

Dla studentów, którzy studiują w cyklach rozpoczętych przed r.a. 2012/2013 program studiów określa liczbę punktów zgodnie z założeniami standardu kształcenia dla kierunku *ekonomia*. Zarówno dla I jak i II stopnia liczba punktów dla grupy przedmiotów kształcenia podstawowego oraz kierunkowego jest zgodna ze standardem. Do przedmiotów z zakresu innych wymagań standardu przypisana jest właściwa liczba punktów ECTS. Za przygotowanie do egzaminu dyplomowego na I stopniu student otrzymuje 10 punktów ECTS, a za przygotowanie pracy magisterskiej i egzaminu magisterskiego – 20 punktów.

Szczegółowa struktura punktów ECTS za zajęcia z poszczególnych przedmiotów określona jest w sylabusach przedmiotów, w części „Bilans punktów ECTS – nakład pracy studenta”. Ogólnie przyjęty system obliczania nakładu pracy studenta należy ocenić jako prawidłowy. Struktura punktów rozpisana jest stosunkowo szczegółowo. Występującą w niektórych przypadkach dużą liczbą punktów za pracę własną studenta należałoby uzasadnić doбором odpowiednich, aktywizujących studenta, metod dydaktycznych.

Liczba punktów dla poszczególnych przedmiotów odpowiada jego wymiarowi godzinowemu. Przy określaniu liczby punktów ECTS dla poszczególnych przedmiotów brana

była również pod uwagę względną trudność przedmiotu. Rozkład punktów ECTS w poszczególnych latach toku studiów jest równomierny (po 60-63 pkt. w r.a.).

Za praktykę przewidzianą w toku studiów I stopnia student otrzymuje 5 punktów.

Problematyczną kwestią dla studentów Ekonomii Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych była tematyka nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, ponieważ studenci nie potrafili nic powiedzieć na ich temat. W trakcie rozmowy nie potrafili oni powiedzieć czym są punkty ECTS i w jaki sposób się je ustala. Ponadto w Uczelni nie znajdują się żadne informacje na ten temat w gablotach oraz na stronie internetowej. Można wnioskować, że wizytowana Uczelnia nie prowadzi polityki informacyjnej skierowanej do studentów na temat określania nakładu czasu i pracy studenta niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

W oparciu o analizę systemu ECTS można stwierdzić, że są spełnione są warunki określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia w części dotyczącej określania łącznej liczby punktów ECTS oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta. Dla cykli kształcenia, które rozpoczęły studia w poprzednich latach akademickich spełnione są warunki określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2006 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia osiągnięć studenta.

Również dla studentów kontynuujących studia rozpoczęte w poprzednich latach akademickich spełnione są wymagania rozporządzenia MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki

Możliwości jakie stwarza system ECTS są wykorzystywane przez Wydział przy wymianie międzynarodowej studentów oraz przy indywidualizacji procesu kształcenia. Liczba studentów uczestniczących w wymianie w ramach programu Erasmus jest na przeciętnym poziomie. W ostatnich trzech latach akademickich w ramach programu wyjechało 13 studentów, a przyjechało 15 studentów. Pozytywną tendencją jest stosunkowo wysoka (i zwiększająca się w ostatnich trzech latach) liczba studentów przyjeżdżających.

Natomiast na wysoką ocenę zasługuje duża liczba studentów wyjeżdżających w ramach umów bilateralnych. W ramach tych umów od 2009 r. wyjechało ponad 40 studentów, a przyjechało ok. 80 studentów.

Regulamin studiów przewiduje również indywidualizację procesu kształcenia w postaci indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego planu studiów i programu kształcenia. Stwarza to możliwość, najlepszym studentom i w innych uzasadnionych przypadkach studiowania indywidualnego, a z drugiej strony zapobiega sytuacji nadużywania trybu indywidualnego. Z tych form indywidualizacji procesu kształcenia korzystają 2 osoby na studiach I stopnia oraz 9 osób na II stopniu.

Na ocenianym kierunku studiów zostały wprowadzone punkty ECTS, aby zapewnić studentom możliwość wymiany międzynarodowej z uczelniami, z którymi Uczelnia ma podpisane porozumienia. Na każdy semestr Uczelnia przewidziała 30 punktów ECTS co jest zgodne z Ustawą o szkolnictwie wyższym. Daje to studentom możliwość uczestnictwa np. w programie Erasmus.

Przedmioty kształcenia podstawowego i kierunkowego realizowane są w całym toku studiów, ale następstwo przedmiotów jest zachowane. Wszystkie przedmioty specjalnościowe na studiach I stopnia rozpoczynają się od drugiego roku i trwają do końca studiów, tworząc logiczną sekwencję. Również zachowana jest logika następstwa przedmiotów na studiach II stopnia. W wyjątkowych przypadkach należałoby skorygować następstwo przedmiotów w stosunku do wymagań wstępnych określonych w sylabusie (np. dla przedmiotu „Finanse publiczne” wymagana jest znajomość przedmiotu „Rynki finansowe”, który jest zaplanowany w następnym semestrze).

Obecni na spotkaniu studenci stwierdzili, że sekwencja przedmiotów i modułów w planie i programie studiów jest prawidłowa. Ich zdaniem przekazywane przez wykładowców treści wzajemnie się uzupełniają przechodząc od informacji ogólnych do szczegółowych. Zespół Oceniający podziela opinie studentów w tej kwestii.

W programie studiów przewidziane są 3-tygodniowe praktyki zawodowe na studiach I stopnia. Na studiach II stopnia nie ma obowiązku odbywania praktyk. Podstawowym dokumentem, który reguluje sposób realizacji praktyk jest Uchwała nr 01/2011 Rady Wydziału Ekonomicznego Wyższej Szkoły Ekonomii Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach z dnia 26.11.2011 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu praktyk zawodowych na Wydziale Ekonomicznym, na kierunku Ekonomia wraz z załącznikami.

Program praktyk jest zróżnicowany w zależności od specjalności, o dużym stopniu szczegółowości, co nakłada konkretne zadania na studentów odbywających praktykę. Przyjęte przez Wydział zasady należy uznać za właściwe. Dobór miejsc odbywania praktyk uwzględnia studiowaną specjalność. Jednak wątpliwości budzi, w kilku przypadkach, miejsce odbywania praktyki studentów specjalności GiAP. Wśród firm, w których studenci odbywają praktykę są m.in. biuro rachunkowe, piekarnia i spółdzielnia mleczarska. W tego typu firmach nie ma możliwości zrealizowania części założeń i celów praktyki, m.in. zaznajomienie się z procesem pracy w administracji samorządowej, wdrożenie się w praktyczne procedury obsługi obywateli czy wyrabianie poczucia służby publicznej.

Pozytywnym zjawiskiem jest stosunkowo duża liczba praktyk zagranicznych, w tym w ramach programu Erasmus oraz w ramach umów bilateralnych (w r.a. 2011/12 21 osób odbyło praktyki zagraniczne), a ponadto studenci specjalności HiT mieli możliwość odbywania praktyk na statkach pasażerskich (w latach 2009 – 2011 7 studentów odbyło taką praktykę).

Po przedstawieniu założonych efektów kształcenia kierunku *ekonomia* studenci stwierdzili, że obecnie wybrane przez Uczelnię formy kształcenia zupełnie wystarczają, aby osiągnąć zakładane efekty. Studenci podkreślili, że ich zdaniem najbardziej potrzebne są praktyki studenckie. Wynika to z faktu, że w jednym miejscu mogą zweryfikować wiedzę przekazywaną na zajęciach i w praktyce odnieść ją do obszaru wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Mankamentem systemu praktyk jest brak opisu modułu wraz ze zdefiniowanymi efektami wraz z określeniem jakie efekty kierunkowe realizuje praktyka. Również w tabeli odniesień nie ma praktyki jako modułu, który realizuje kierunkowe efekty kształcenia. Realizacja praktyk według przyjętych przez Uczelnię zasad jest prawidłowa, jednak wymaga ww. uzupełnień, które pozwolą na lepsze zintegrowanie tego modułu z programem kształcenia i efektami kierunkowymi.

Liczebność grup wykładowych dla I stopnia nie budzi zastrzeżeń. Natomiast liczebność grup ćwiczeniowych jest inna niż zakładana (do 30 osób), a na I roku studiów I stopnia grupa HiT liczy 39 osób, a GiAP – 42 osoby. Tak liczna grupa ćwiczeniowa utrudnia prowadzenie zajęć i budzi wątpliwości co do możliwości osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Zajęcia zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych I stopnia odbywają się w blokach po 1,5 h. Na ogół zajęcia odbywają się w podwójnych blokach. W sporadycznych przypadkach zdarzają się potrójne bloki (np. „Ekonomia menedżerska” dla II stopnia, 2 roku specjalności GiAP) i przypadki takie należałoby eliminować. Plan zajęć jest zwarty i nie zawiera „okienek”.

Część zajęć na studiach II stopnia odbywają się w siedzibie uczelni w Kielcach (na planach zajęć określenie MAGISTERSKIE Grupa A), w Wydziale Zamiejscowym w Krośnie (na planach zajęć określenie MAGISTERSKIE Grupa B) oraz w Wydziale Zamiejscowym w Myślenicach (na planach zajęć określenie MAGISTERSKIE Grupa C).

Liczebności grup wykładowych i ćwiczeniowych przedstawia poniższa tabela.

| Rok           | Specjalność  | Grupa A<br>Kielce | Grupa B<br>Krosno | Grupa C<br>Myślenice | OGÓŁEM:    |
|---------------|--------------|-------------------|-------------------|----------------------|------------|
| I             | Hit          | 20                | -                 | -                    | 20         |
|               | EOP          | -                 | 22                | -                    | 22         |
|               | RDF          | -                 | 28                | 39                   | 67         |
|               | GiAP         | 78                | 25                | 46                   | 149        |
|               | <b>Razem</b> | <b>98</b>         | <b>75</b>         | <b>85</b>            | <b>258</b> |
| II            | Hit          | 36                | -                 | -                    | 36         |
|               | EOP          | -                 | -                 | 15                   | 15         |
|               | RDF          | -                 | -                 | 42                   | 42         |
|               | GiAP         | 56                | -                 | 33                   | 89         |
|               | <b>Razem</b> | <b>92</b>         | <b>-</b>          | <b>90</b>            | <b>182</b> |
| <b>OGÓŁEM</b> |              | <b>190</b>        | <b>75</b>         | <b>175</b>           | <b>440</b> |

Poza siedzibą uczelni, czyli poza miastem Kielce prowadzone jest w roku 2012/13 kształcenie dla 250 studentów studiów II stopnia z ogólnej liczby 440, co stanowi 57% ogół studentów II stopnia. *Kształcenie to odbywa się bez stosowego zezwolenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i dotyczyło kształcenia na kierunku ekonomia na studiach II stopnia w roku 2012/2013 łącznie 250 studentów.*

Kształcenie poza siedzibą uczelni, czyli miastem Kielce odbywa się w Myślenicach od rekrutacji: dla roku 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012 (90 studentów) oraz 2012/2013 (85 studentów), czyli odbyły się już cztery rekrutacje roczników. Natomiast, kształcenie poza siedzibą uczelni, czyli miastem Kielce, odbywa się także w Krośnie od rekrutacji: dla roku 2012/2013 (75 studentów), czyli odbyła się jedna rekrutacja.

Grupy ćwiczeniowe pokrywają się z grupami specjalnościowymi, a tylko w Kielcach dla specjalności GiAP na I i II roku są wydzielone dwie grupy, co oznacza, że liczebności grup ćwiczeniowych kształtują się od 15 do 46 studentów. Liczebności grup wykładowych

(A, B i C) nie przekraczają 100 studentów. Dla wielu przedmiotów wykładowcami tych grup są różni nauczyciele akademicy.

Analiza harmonogramów zajęć dla grup A, B i C – studiów II stopnia w semestrze letnim 2012/2013 wskazuje, że realizują one różne programy kształcenia, które Zespołowi Oceniającemu nie zostały przedstawione. Grupy (A, B i C) realizują tylko trzy identyczne wykłady: Ekonomię międzynarodową, Wnioskowanie statystyczne oraz Ekonometrię; Grupa A i C dodatkowo: Makroekonomię, Prawo gospodarcze, Proseminarium; Grupa A i B dodatkowo: Gospodarka kapitałem ludzkim i Logistyka w przedsiębiorstwie; Grupa B i C dodatkowo: Filozofię. Program studiów – siatka przedmiotowa nie posiada podziału na semestry, tylko na lata studiów, co utrudnia ocenę następstwa przedmiotów i nakładów pracy studenta (punktów ECTS na 1 semestr).

Studenci wybitnie uzdolnieni na kierunku *ekonomia* w ramach indywidualizacji procesu kształcenia mają możliwość, przewidzianą Regulaminem studiów, ubiegania się o indywidualny plan studiów i program nauczania oraz o indywidualną organizację toku studiów. Na pozytywną ocenę zasługuje fakt, że zapisy regulaminu studiów w tym zakresie określają dokładnie warunki przyznawania indywidualnych form kształcenia i definiują osobę wybitnie uzdolnioną (np. wysoka średnia – od 4,75). Wydział nie posiada osobnej oferty kształcenia dla studentów niepełnosprawnych, ale infrastruktura jest przystosowana dla studentów z niepełnosprawnością ruchową.

W Wyższej Szkole Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych bardzo dobrze działa proces indywidualizacji kształcenia zarówno dla studentów wybitnie uzdolnionych, jak i niepełnosprawnych. Osoby uzdolnione mogą dowolnie dopasowywać program oraz dobierać poszczególne przedmioty, aby rozwijać zainteresowania. Dodatkowo mogą dostosowywać sposoby i terminy zaliczeń oraz egzaminów, jeżeli pokrywają się one z innymi obowiązkami np. naukowymi. W przypadku osób z niepełnosprawnością terminy, formy zaliczeń prac badawczych oraz metody weryfikacji zakładanych efektów są dostosowywane do ewentualnych dysfunkcji studentów. Zapytani podczas wizytacji studenci podkreślili, że nie korzystają z indywidualizacji, ponieważ studiuje w trybie niestacjonarnym i nie są zainteresowani tym sposobem organizacji.

### 3.2)

Osiągnięcie pełnej spójności treści kształcenia, form i metod dydaktycznych oraz zakładanych efektów kształcenia wymaga modyfikacji w obszarze treści kształcenia. Dotyczy to treści modułu specjalnościowego dla określonych specjalności („GiAP”, „EiOP”, „RiDF”). Specjalności te wyprofilowane są w taki sposób, że w przypadkach wielu przedmiotów ich cele, efekty oraz treści odbiegają od dziedziny nauk ekonomicznych.

Pozostałe elementy programu kształcenia, tj.: formy i metody dydaktyczne wraz z efektami kształcenia, przedmiotowymi oraz kierunkowymi tworzą spójną całość.

### 3.3).

Uchybienia, które zostały sformułowane w raporcie z wizytacji przeprowadzonej w dniach 2 – 3 grudnia 2005 r. na kierunku *ekonomia* zostały poprawione (uchybienia te, w zakresie tego kryterium, dotyczyły m.in. niedociągnięć w zakresie zgodności planu studiów ze standardem oraz obsady zajęć wykładowych przez magistrów).

**Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ocena: częściowo**

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

3.1) Program studiów na kierunku *ekonomia* zawiera wszystkie niezbędne elementy określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Plany studiów dla roku 2 i 3 zgodne są ze standardami. Prawidłowo zbudowany jest system określania nakładu pracy studenta. Niewielkich korekt wymaga system praktyk (uzupełnienie opisu modułu) oraz organizacja zajęć (zbyt duża liczebność grupy ćwiczeniowej).

3.2) W roku akademickim 2012/2013 poza siedzibą uczelni, czyli poza miastem Kielce prowadzone jest kształcenie dla 250 studentów studiów II stopnia. *Kształcenie to odbywa się bez stosowego zezwolenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i dotyczy kształcenia na kierunku ekonomia na studiach II stopnia od roku 2009/2010 w Myślenicach, a od 2012/2013 w Krośnie.*

Osiągnięcie pełnej spójności treści kształcenia, form i metod dydaktycznych oraz zakładanych efektów kształcenia wymaga modyfikacji treści modułu specjalnościowego dla określonych specjalności („GiAP”, „EiOP”, „RiDF”). Obecnie treści wielu przedmiotów specjalnościowych określone są w sposób odbiegający od dziedziny nauk ekonomicznych.

#### **Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów**

4.1).

Obsada zajęć na kierunku *ekonomia* nie budzi istotnych zastrzeżeń. Kilka wykładów prowadzonych jest przez magistrów (m.in. „Prawo”, „E-administracja”, „Ochrona własności intelektualnej”), ale Wydział podjął stosowną uchwałę upoważniającą nauczycieli akademickich do prowadzenia wykładów, wraz ze stosowanym uzasadnieniem (są to osoby ze znacznym dorobkiem zawodowym lub mające zaawansowany przewód doktorski).

Ponadto, niewłaściwa obsada dotyczy zajęć z: *Ekonometrii* (wykład i ćwiczenia), *Wnioskowania statystycznego* na studiach II stopnia (Grupa B) prowadzonych w Krośnie przez doktora nauk technicznych w zakresie górnictwa i geologii inżynierskiej, specjalność: gazownictwo ziemne; *Prognozowania procesów ekonomicznych* (Grupa B w Krośnie) prowadzonych przez specjalistę z zakresu historii myśli ekonomicznej, ekonomii międzynarodowej, a nie metod ilościowych, jak też przydział zajęć z *Filozofii* dla doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii, specjalność: socjologia wsi.

Oceniając powyższy przypadek należy stwierdzić, że władze Wydziału powinny przeprowadzić pełną analizę zgodności dorobku naukowego prowadzących zajęcia z zakresem zakładanych efektów kształcenia w danym przedmiocie. W przyszłości należy dążyć do eliminacji takich zjawisk.

**Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.**

**Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicki.**

4.2).

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *ekonomia*,

tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

Zgodnie z informacjami zawartymi w tych oświadczeniach wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie, a także są zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których Uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 2 wymienionego wyżej rozporządzenia. Ponadto znajduje się tam również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Na Wydziale Ekonomicznym wszystkie oświadczenia zostały podpisane w czerwcu 2012 r., a więc zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *ekonomia*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicki) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Minimum kadrowe studiów I i II stopnia kierunku *ekonomia* tworzy 6 samodzielnych pracowników nauki oraz 5 osób ze stopniem naukowym doktora. Ponadto, Uczelnia wskazała dodatkowo do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia 2 nauczycieli z tytułem naukowym profesora oraz 1 nauczyciela ze stopniem naukowym doktora. Do minimum kadrowego kierunku *ekonomia* nie mógł być zaliczony jeden nauczyciel ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, ponieważ, jego dorobek naukowy nie jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia dla kierunku *ekonomia* (dodatkowo wykładowca ten prowadzi tylko 20 godzin zajęć) oraz drugi, który ma dorobek naukowy z dyscypliny nauki o zarządzaniu. Przedstawiona **lista osób zaliczonych do minimum kadrowego (zob. załącznik nr 5) spełnia warunki określone dla studiów I i II stopnia kierunku *ekonomia*.**

Skład minimum kadrowego na kierunku *ekonomia* prowadzonego na Wydziale Ekonomicznym w perspektywie długookresowej jest stabilny, bowiem wszystkie osoby wskazane do minimum kadrowego zatrudnione zostały na czas nieokreślony. Natomiast 4 osoby (tj. 25%), w tym 1 samodzielny nauczyciel akademicki wchodził w skład minimum kadrowego w roku 2005, tj. podczas poprzedniej oceny jakości kształcenia na tym kierunku studiów tylko na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *ekonomia*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1: 70 (14 nauczycieli / 1052 studentów), co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

#### **Załącznik nr 6   Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.**

Przeprowadzone hospitacje zajęć upoważniają do ich pozytywnej oceny. Zajęcia odbywają się terminowo, zgodnie z planem zajęć. Prowadzący zachowują wszelkie wymogi związane z prawidłową realizacją zajęć. Zauważono odpowiednie wykorzystanie środków multimedialnych. Zajęcia odpowiadały założeniom programowym przyjętym w sylabusach. Realizowane były na dobrym poziomie merytorycznym. W ramach wykładu dominował przekaz podawczy, a na ćwiczeniach wykorzystywano metody aktywizujące. Zajęcia nie budziły również zastrzeżeń pod względem dyscypliny oraz ich organizacji.

4.3).

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów, ale na ocenianym kierunku część zajęć prowadzą obcokrajowcy, których Zespół Oceniający nie miał okazji wizytować, ani nie otrzymał żadnych ankiet ocen ich zajęć. Ocena tego kryterium nie wypada zatem pozytywnie.

Wydział prowadzi szeroką, jak na tak małą jednostkę współpracę międzynarodową, co powoduje, że znacząca część nauczycieli akademickich może skorzystać z wyjazdów zagranicznych. Aktywność konferencyjna pracowników jest także duża i większości finansowana z projektów i funduszy uczelnianych.

Podczas spotkania z kadrą zabierało głos kilku nauczycieli akademickich. Nauczyciele pozytywnie wypowiadali się na temat znaczenia reformy szkolnictwa wyższego, wskazując jednocześnie duże wymagania jakie przed uczelniami stawia opis efektów kształcenia przy wykorzystaniu KRK. Określali również cele rozwoju kierunku, podkreślając rolę otoczenia, jakości kształcenia, umiędzynarodowienia oraz prowadzonej działalności naukowej i badawczej. Właściwie identyfikowali także rolę studentów w tym procesie. Wskazywali również na słabe przygotowanie kandydatów na studia oraz małe zainteresowanie studiami niestacjonarnymi, co wynika z sytuacji materialnej mieszkańców Kielc i okolic.

4.4).

W stosunku do roku 2005, w którym odbyła się pierwsza ocena jakości kształcenia na kierunku *ekonomia*, nastąpiły pewne zmiany w składzie tego minimum, bowiem aż 12 osób, to nauczyciele akademicy, którzy nie tworzyli tego minimum w roku 2005. Dla wszystkich osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

W poprzedniej ocenie sformułowano uwagi dotyczące prowadzenia zajęć przez osoby z tytułem zawodowym magistra, co teraz ma miejsce, ale tylko w przypadku osób z dorobkiem praktycznym.

#### **Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego ocena: w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**4.1) Obsada zajęć na kierunku *ekonomia* nie budzi istotnych zastrzeżeń. Kilka wykładów prowadzonych jest przez magistrów ze znacznym dorobkiem zawodowym, ale Wydział podjął stosowną uchwałę. Dodatkowo, władze wydziału powinny przeprowadzić pełną analizę zgodności dorobku naukowego prowadzących zajęcia z zakresem zakładanych efektów kształcenia w danym przedmiocie.**

**4.2) Minimum kadrowe studiów I i II stopnia kierunku *ekonomia* tworzy 6 samodzielnych pracowników nauki oraz 5 osób ze stopniem naukowym doktora. Ponadto, Uczelnia wskazała dodatkowo do minimum kadrowego na studiach pierwszego**

**stopnia 3 nauczycieli. Przedstawiona lista osób zaliczonych do minimum kadrowego spełnia warunku określone dla studiów I i II stopnia kierunku *ekonomia*.**

**4.3) Wydział prowadzi właściwą politykę kadrową sprzyjającą udziałowi w konferencjach krajowych i zagranicznych w większości finansowana z projektów i funduszy uczelnianych.**

**4.4) Brak uwag w tym punkcie.**

**Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych**

Uczelnia powstała w 2001 roku i do 2011 roku nie posiadała własnej bazy dydaktycznej, tylko wynajmowała pomieszczenia dydaktyczne. W roku 2011 uczelnia wykupiła budynek „B”, budynek „A” dalej jest wynajmowany do CKD Promotor w Kielcach.

W budynkach „A” i „B” jest 1 aula na 160 miejsc oraz 22 sale na miejsc od 20 do 78 miejsc oraz 3 sale komputerowe (16, 22 oraz 30 stanowisk). Podczas wizytacji w laboratorium sprawdzono zainstalowane, czyli używane, oprogramowanie komputerowe, wśród którego nie było żadnego specjalistycznego oprogramowania statystyczno-ekonometrycznego, z zakresu księgowo-rachunkowego oraz z zakresu obsługi ruchu turystycznego.

Wyższa Szkoła Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych w Kielcach posiada bazę w pełni dostosowaną do wymagań procesu dydaktycznego dla kierunku *ekonomia*. Sale wykładowe, ćwiczeniowe oraz laboratoria mają wystarczającą ilość miejsc, aby pomieścić w nich słuchaczy (bez Grupy B i C). Prowadzący zajęcia przynoszą projektory multimedialne oraz laptopy, aby można było prezentować materiały dotyczące zajęć.

Biblioteka WSETiNS gromadzi zbiory od 2001 roku głównie z zakresu nauk pedagogicznych oraz ekonomicznych. Biblioteka mieści się w bardzo małym pomieszczeniu. Mały pokój magazynowy, gdzie książki składowane są wprost na podłodzie, a pomieszczenie główne, w którym mieści się stanowisko bibliotekarza oraz tylko 8 stanowisk dla czytelnika, ponieważ powiększenie liczby stanowisk z powodu ciasnoty pomieszczenia jest niemożliwe. Księgozbiór liczy 9438 woluminów (łącznie z bibliotekami Wydziałów Zamiejscowych w Krośnie i Myślenicach) i jest skatalogowany, ale dostęp ma tylko bibliotekarz. Tylko na miejscu można wyszukać książki i to tylko przez bibliotekarza, ponieważ katalog książek jest w wersji jednostanowiskowej.

W roku akademickim 2011/2012 biblioteka obsługuje ok. 3.3 tys. czytelników studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz kadrę dydaktyczną na kierunkach *ekonomia*, *pedagogika*, *gospodarka przestrzenna* i *zdrowie publiczne* w wydziale macierzystym oraz wydziałach zamiejscowych w Myślenicach i Krośnie zasilając zakupami bazy biblioteczne wydziałów zamiejscowych oraz na zasadzie wypożyczeń międzybibliotecznych. Skala wypożyczeń międzybibliotecznych nie była możliwa do określenia przez bibliotekarza.

Księgozbiór z zakresu nauk ekonomiczno-społecznych nie jest wydzielony i trudno ocenić jego objętość. Dostępność w bibliotece pozycji z zakresu podstawowych przedmiotów jest bardzo słaba. W sprawdzonych 4 sylabusach przedmiotów podstawowych, to jest: Ekonometrii – I stopień (literatura podstawowa 8 pozycji a uzupełniająca 6 pozycji), Ekonometrii – II stopień (literatura podstawowa 11 pozycji a uzupełniająca 6 pozycji) nie ma ani jednej książki w bibliotece (występuje 1 pozycja z ekonometrii spoza listy), statystyka – I stopień (6 pozycji w sylabusie – dostępna 1 pozycja w 1 egzemplarzu), Wnioskowanie

statystyczne – II stopień (11 pozycji w sylabusie – dostępna 1 pozycja w 1 egzemplarzu), Ekonomia matematyczna – 10 pozycji w sylabusie, tylko jest w zasobach biblioteki jedna pozycja w jednym egzemplarzu.

Informację o skromnych zasobach bibliotecznych, zawartą w Raporcie PKA z 2005 roku należy podtrzymać, ponieważ zakupy w latach 2011 i 2012 (675 pozycji za 37438 zł.) były kierowane na zakupy książek dla nowo tworzonych kierunków *gospodarka przestrzenna* i *zdrowie publiczne*. Tylko w roku 2006 i 2007 zasoby biblioteki zwiększyły się o 3450 pozycji, co było związane z uzyskaniem w 2007 roku uprawnień do prowadzenia studiów II stopnia na kierunku ekonomia.

Studenci uczelni mają także dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki.

Zasoby biblioteczne należy ocenić jako skromne, nie pokrywające się z egzemplarzami literatury podstawowej wskazanej w sylabusach przedmiotów, co oznacza, że nie są czynnikiem sprzyjającym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że nie zawsze prowadzący mogą wykorzystywać sprzęt komputerowy, ponieważ jest go za mało. Laboratoria nie posiadają specjalistycznego sprzętu komputerowego, co utrudnia naukę m.in. statystyki, ekonometrii oraz rachunkowości. Wyższa Szkoła Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych dysponuje niewielkim księgozbiorem i jak podkreślają studenci, bardzo często zdarza się, że są oni zmuszeni do wcześniejszego zamawiania woluminów.

Wyższa Szkoła Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych w niewielkim stopniu zaspokaja potrzeby osób niepełnosprawnych. Budynki Uczelni nie posiadają windy, która ułatwiałaby poruszanie się pomiędzy piętrami. Dodatkowo klatki schodowe są bardzo wąskie, co utrudnia poruszanie się również o kulach. Sale w których odbywają się zajęcia, jak i biblioteka nie są oznaczone językiem braille'a. Pozytywnym akcentem jest bardzo dobre nagłośnienie sal co sprawia, że studenci niedosłyszający mają możliwość lepszego odbioru przekazywanych treści oraz ułatwiający osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi podjazd do budynku.

#### **Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ocena: częściowo**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**Infrastruktura dydaktyczna i naukowa w Wyższej Szkole Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych, gdzie studiuje studenci wizytowanego kierunku w znaczącym stopniu zapewnia realizację właściwego procesu kształcenia.**

**Zasoby biblioteczne należy ocenić jako bardzo skromne, nie pokrywające się z egzemplarzami literatury podstawowej wskazanej w sylabusach przedmiotów, co oznacza, że nie są czynnikiem sprzyjającym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia.**

**W procesie dydaktycznym należy wykorzystywać specjalistyczne oprogramowanie, które uczelnia w swoich materiałach deklaruje, że je posiada.**

**Uczelnia powinna zwrócić większą uwagę na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.**

**Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów**

Przejawem aktywności naukowej pracowników WSETiNS są prowadzone badania, których efektem są przede wszystkim publikacje w formie artykułów naukowych oraz referaty prezentowane na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych.

W raporcie zamieszczono tematy konferencji naukowych zorganizowanych przez Wydział Ekonomiczny w Kielcach podając tylko: rok (bez daty), tytuł i liczbę referatów (Raport Samooceny, s.52). W zestawieniu brak jest informacji, kto z nauczycieli kierunku *ekonomia* był autorem określonej publikacji i jaki tytuł miał wygłoszony referat. Podobnie brak jest kompletu informacji do tabeli na stronie 52-53, 54-55. Informacje zawarte w Raporcie Samooceny o konferencjach i wygłoszonych referatach przez studentów *ekonomii* są niewiarygodne (w latach 2004-2012 studenci wygłosili 156 referatów – ponad 17 referatów rocznie).

Własne wydawnictwo WSETiNS w ostatnich latach wydało następujące pozycje z dziedziny nauk ekonomicznych:

1. Makroekonomia, 2008,
2. Międzynarodowe stosunki gospodarcze, wybrane problemy, 2009,
3. , Ekonomia międzynarodowa, 2009
4. Zarządzanie nieruchomościami w teorii i praktyce, 2010,
5. , Marketing. Podręcznik akademicki, 2011
6. , Podstawy obsługi nieruchomości w teorii i praktyce, 2011
7. Metody oceny dynamiki procesów ekonomicznych na przykładzie międzynarodowego ruchu turystycznego, 2011
8. Czynniki lokalizacji gospodarczej, 2011
9. Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd lokalny województwa świętokrzyskiego, 2012.

Ponadto od 2011 roku Wydział Ekonomiczny w Kielcach rozpoczął wydawanie kolejnej serii zeszytów naukowych pod tytułem „Ekonomia i finanse” i ukazały się dwa numery: Zeszyt Naukowy z serii Ekonomia i finanse, „Oblicza kapitałów”, nr 1/2011; Zeszyt Naukowy z serii Ekonomia i finanse, „Zarządzanie kryzysowe jako element polityki społeczno – ekonomicznej”, nr 2/2012.

Na kierunku *ekonomia* w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach istnieje bardzo dobrze rozwinięty system opieki nad studentami, którzy pragną rozwijać się naukowo. Na Uczelni funkcjonują cztery koła naukowe, które systematycznie organizują konferencje naukowe, w których biorą udział również studenci. Publikacje, które są napisane przez nich są publikowane w formie Zeszytów Naukowych. Bardzo pozytywnym zjawiskiem, które można zaobserwować jest recenzowanie napisanych materiałów przez kadrę naukową. Niewątpliwie podnosi to jakość publikacji. W trakcie spotkania studenci podkreślili, że dla nich również jest to bardzo ważne, ponieważ w przypadku braku pozytywnego rozpatrzenia prośby o opublikowanie artykułu, otrzymują informację zwrotną.

Kolejną kwestią, którą warto zaznaczyć jest fakt, że Uczelnia wprowadziła funkcję opiekunów poszczególnych roczników, którzy sumiennie wywiązują się z powierzonych im zadań. Według studentów osoby odpowiedzialne za pomoc im w pracach naukowych starają się stwarzać im odpowiednie warunki sprzyjające pracy naukowej.

Zdaniem studentów Uczelnia współpracuje z licznymi instytucjami, a z racji niestacjonarnego trybu studiów studenci nie są zainteresowani współpracą. ale zauważają, że pomimo dużej ilości porozumień z interesariuszami zewnętrznymi wizytowany kierunek nie posiada specjalistycznych laboratoriów czy nowoczesnego sprzętu.

**Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ocena: znacząco**

## **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych***

**Przejawem aktywności naukowej pracowników WSETiNS są prowadzone badania, których efektem są przede wszystkim publikacje w formie artykułów naukowych oraz referaty prezentowane na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych. W Raporcie Samooceny brak wiarygodnych informacji na ten temat.**

**Uczelnia stwarza możliwości udziału studentów w badaniach naukowych. Główny efektem są Interdyscyplinarne Studenckie Zeszyty Naukowe, które mają opiekunów merytorycznych.**

### **Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię**

#### **7.1).**

Zasady rekrutacji i tryb przyjęć na studia na kierunek *ekonomia* określa Uchwała Senatu Nr 68 Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach z dnia 30.03.2011 w sprawie zasad rekrutacji na studia stacjonarne i niestacjonarne w roku akademickim 2012/2013. Zasady te są uszczegółowione w Komunikacie w sprawie zasad rekrutacji na rok akademicki 2012/2013.

W przypadku studiów I stopnia o przyjęciu decyduje złożenie wskazanych w uchwale dokumentów oraz uiszczenie opłaty rekrutacyjnej. W przypadku studiów II stopnia w uchwale określone są dodatkowo kryteria merytoryczne oraz przeprowadzana jest rozmowa kwalifikacyjna. Rozmowa kwalifikacyjna obejmuje określone zagadnienia z ekonomii, tj.: treści z mikroekonomii, makroekonomii, analizy ekonomicznej oraz polityki gospodarczej. Ten sposób weryfikacji wiedzy kandydata podczas rekrutacji należy wysoko ocenić, ponieważ jest zbudowany mechanizm, który pozwala na ocenę kwalifikacji kandydata do studiowania na II stopniu na kierunku *ekonomia*.

W przypadku rekrutacji cudzoziemców w dokumentacji koniecznej do złożenia w postępowaniu kwalifikacyjnym przewidziana jest również nostryfikacja uzyskanego za granicą świadectwa maturalnego lub dyplomu ukończenia studiów, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem. Jednak analiza zawartości teczek studentów wykazała, że zasady te nie są stosowane ponieważ brak jest dokumentów nostryfikacji świadectwa maturalnego lub dyplomu ukończenia studiów.

Sformułowane zasady rekrutacji nie zawierają zapisów dyskryminujących.

Biorąc pod uwagę obecną liczbę grup na I roku studiów I i II stopnia (odpowiednio 131 i 252 studentów) oraz warunki lokalowe Uczelni można stwierdzić, że Wydział ma możliwość zapewnienia warunków studiowania.

Zdaniem studentów wizytowanego kierunku proces rekrutacji na studia nie odbiega od wymogów innych Uczelni. Zasady nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów, a wielkość naborów jest dostosowana do warunków wizytowanego kierunku.

#### **7.2).**

Na podstawie analizy średnich ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej w roku akademickim 2011/2012 można stwierdzić, że oceny są prawidłowo zróżnicowane i odpowiadają zależnościom statystycznym. Struktura ta przedstawiała się następująco: 2 – 4,0%, 3 i 3,5 – 44,0%, 4 i 4,5 – 35,0% oraz 5 – 17,0%. Taka struktura świadczy o obiektywizmie oceny, ponieważ nie występują tendencje, ani do zawyżania, ani do zaniżania ocen.

Bardzo wysoka jest średnia ocen z egzaminu dyplomowego (4,47). Średnia ocen z prac dyplomowych jest równie wysoka (4,33), co nie znajduje potwierdzenia w analizowanych, wylosowanych pracach magisterskich. Średnia ocen na dyplomie jest również wysoka (4,3) (liczba dyplomów z oceną dostateczną (7) jest nieznaczna w stosunku do wystawionych ocen bardzo dobrych (59), co jest m.in. konsekwencją przyjętej formuły liczenia oceny końcowej (50% średnia ze studiów, 25% z oceny pracy dyplomowej, 25% z egzaminu dyplomowego).

Ten element oceny osiągnięć studentów powinien być monitorowany, szczególnie z punktu widzenia relacji ocen do poziomu prac dyplomowych.

W trakcie wizytacji studenci zgodnie stwierdzili, że system oceny ich osiągnięć na wizytowanym kierunku jest obiektywny i przejrzysty. Już na początku każdego semestru wszyscy informowani są o sposobie uzyskania zaliczeń i wymagań jakie ich obowiązują. Egzaminy, które przeprowadzane są na ocenianym kierunku zdaniem studentów sprawdzają wiedzę i umiejętności z danej dziedziny. W przypadku niezaliczenia studenci wiedzą o możliwości poprawy oraz ewentualnym egzaminie komisyjnym. W razie wątpliwości studenci mają możliwość wglądu do swoich prac oraz uzyskania od prowadzących wyjaśnienia swoich wątpliwości.

#### 7.3).

Wyższa Szkoła Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych posiada liczne umowy z uczelniami, firmami oraz instytucjami, które umożliwiają studentom kierunku *ekonomia* wyjazdy. Jak podkreślają studenci dużo bardziej atrakcyjną formą są dla nich praktyki zawodowe. Wynika to z faktu, że osoby studiujące w trybie niestacjonarnym bardzo często mają już rodziny oraz stałą pracę i wyjazd na pół roku jest dla nich nie możliwy. Praktyki zawodowe trwają zdecydowanie krócej co sprawia, że osoby mogą wyjechać na nie w trakcie urlopu i w ten sposób zdobywać umiejętności praktyczne. Bardzo istotnym faktem są lektoraty, które były przygotowywane pod studentów, którzy chcą wyjechać na praktyki lub studia do Hiszpanii. Są one dostosowane zarówno do potrzeb studentów, którzy nie mieli wcześniej kontaktu z tym językiem, jak również tych bardziej zaawansowanych.

Studenci wizytowanej Uczelni często wyjeżdżają na konferencje naukowe. To sprawia, że studenci mają możliwość zaprezentowania swoich badań za granicą i mogą skonfrontować sytuacje ekonomiczne różnych państw. Bardzo ważnym aspektem są praktyki zawodowe wspierające umiejętności i kompetencje społeczne studentów. Wyższa Szkoła Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych postawiła również bardzo duży nacisk na zdobycie coraz większej grupy partnerów mogących zapewnić, w przyszłości studentom tegi kierunku studiów, staże zawodowe.

#### 7.4).

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci niejednokrotnie podkreślali, że wykładowcy na wizytowanej Uczelni bardzo wspierają ich w procesie naukowym. Owocem tej opieki są roczniki studenckie wydawane przez Uczelnię. Bardzo ważną rolę odgrywają tu opiekunowie kół naukowych, którzy bardzo chętnie i aktywnie organizują konferencje oraz spotkania dotyczące metodyki badań i pisanie artykułów.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci niejednokrotnie podkreślali bardzo dobre relacje z kadrą dydaktyczną. Podkreślali, że pomimo wyboru formy niestacjonarnej mają zapewnione odpowiednie możliwości kontaktowania się z nauczycielami akademickimi. Dodatkowo każdy z prowadzących ma wyznaczone godziny konsultacji, które również mogą być wykorzystywane do pracy nad badaniami naukowymi. Prowadzący bardzo często przekazują studentom swoje adresy mailowe oraz prywatne numery telefonów.

Ważną rolę w systemie opieki naukowej i dydaktycznej odgrywają opiekunowie poszczególnych roczników. Najczęściej są to pierwsze osoby, do których zgłaszają się studenci w przypadku pytań. Opiekunowie poszczególnych roczników najczęściej spotykają ze studentami pierwszego dnia roku akademickiego i bardzo ogólnie tłumaczą cały proces kształcenia i funkcjonowanie Uczelni.

Na Wyższej Szkole Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych dobrze funkcjonuje dziekanat, który jest pierwszym miejscem, do którego kierują się studenci. W trakcie spotkania studentów z Zespołem oceniającym PKA studenci podkreślili, że prace dziekanatu są dostosowane do ich potrzeb i można tam znaleźć niezbędne informacje na temat procesu kształcenia, jak i systemu opieki materialnej.

Problematiczną kwestią jest funkcjonowanie biblioteki, która nie posiada żadnego usystematyzowania księgozbioru. Studenci bardzo często muszą zamawiać książki z bibliotek, z którymi Uczelnia ma podpisane umowy. W bibliotece rzadko znajdują się książki z sylabusów kierunku *ekonomia*.

W trakcie rozmowy ze studentami stwierdzono, że wykładowcy przedstawiają sylabusy na pierwszych zajęciach. Zawierają one wszystkie niezbędne informacje. Pobieżne informacje dotyczące procesu kształcenia studenci mogą również znaleźć na stronach internetowych prowadzących. Zdaniem studentów wszystkie wymienione w sylabusach elementy sprawiają, że są w stanie dobrze przygotować się do konkretnych zajęć dydaktycznych. Problematiczną kwestią jest bibliografia, która nie jest dostępna w bibliotece. Dodatkowym problemem jest dostępność sylabusów. Nie są one umieszczone w całości ani w gablotach, ani na stronach internetowych Uczelni. Problematiczną kwestią jest również fakt, że część zalecanych w sylabusach książek nie jest dostępna w bibliotece.

Jednym z najważniejszych elementów motywujących studentów jest stypendium rektora dla najlepszych studentów. Ich zdaniem jest ono przyznawane sprawiedliwie, a warunki za jakie studenci są w stanie je otrzymać są publicznie znane. Najczęściej studenci informacje na jego temat wyszukują na stronach internetowych Uczelni. W przypadku wątpliwości mogą się oni zwrócić z pytaniami do dziekanatu.

Dodatkowym czynnikiem motywującym są wyjazdy na konferencje, szkolenia oraz dyplomy uznania dla studentów. Najczęściej dodatkowo wyróżnionymi są osoby, które uczestniczą w pracach naukowych lub pracują na rzecz Uczelni. Po rozmowie ze studentami należy ocenić mechanizmy motywujące studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia za skuteczny.

W Wyższej Szkole Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych studenci otrzymują wszystkie stypendia wymienione w art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Na Uczelni dodatkowo funkcjonuje Regulamin przyznawania pomocy materialnej, który uszczegóławia wszystkie informacje i procedury i jest on zgodny z powszechnie obowiązującym prawem w Polsce. Komisja Stypendialna funkcjonuje prawidłowo, a decyzje administracyjne wydawane są zgodnie z poszanowaniem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Zgodnie z przedstawionymi dokumentami studenci stanowią większą część Komisji. W przypadku nie przyznania stypendium, student w decyzji jest informowany o możliwości odwołania się do Komisji odwoławczej, a później do sądu. Podczas spotkania ustalono również, że studenci zgodnie twierdzą, że cel systemu pomocy materialnej został osiągnięty, ponieważ pieniądze trafiają do osób najbardziej potrzebujących. Bardzo ważnym elementem jest fakt, że studenci mają odpowiedni dostęp do informacji na temat całego systemu pomocy materialnej, ponieważ można je znaleźć zarówno na stronach internetowych Uczelni oraz uzyskać je w dziekanacie.

Wizytowana Uczelnia w znaczącym stopniu zaspokaja potrzeby zawodowe, kulturalne i społeczne. W Wyższej Szkole Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych działa Samorząd

Studencki, który uczestniczy w pracach organów kolegialnych i komisjach. Ma on nie wielką siedzibę, w której znajduje się internet. Na działalność Samorządu Uczelnia nie przeznacza nie wielką stałą sumę pieniędzy, ale studenci mogą w razie potrzeby zwracać się o wsparcie finansowe projektów. Samorząd studencki również organizuje różnego rodzaju spotkania oraz animuje życie kulturalne. Studenci najchętniej organizują szkolenia, które cieszą się bardzo dużą popularnością.

W trakcie spotkania z zespołem oceniającym studenci bardzo często podkreślali, że cały proces kształcenia działa poprawnie. Jednym z najmocniejszych elementów procesu kształcenia są prowadzący zajęcia, którzy zawsze są bardzo dobrze przygotowani. Zdaniem studentów to sprawia, że prezentowane materiały są lepiej przyswajane. Drugą mocną stroną jest fakt bardzo dobrej opieki nad studentami, którzy chcą rozwijać się naukowo. Studenci kierunku *ekonomia* mają możliwość publikowania swoich artykułów w rocznikach studenckich oraz prezentowania ich na konferencjach.

Słabą stroną jest fakt źle zaopatrzonej biblioteki, która nie zawiera książek zawartych w sylabusach. Konsekwencją tego jest fakt, że studenci zobowiązani są zamawiać książki z innych bibliotek. Dodatkowo częste braki sprzętu multimedialnego powodują, że zajęcia czasem rozpoczynają się z opóźnieniem.

Reasumując wszystkie opinie studentów można stwierdzić, że są oni generalnie zadowoleni z opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. W przypadku nieporozumień osoby mogą się zgłaszać do opiekunów lat lub bezpośrednio do Prorektora ds. studenckich. Zdaniem studentów ich skargi zawsze są rozpatrywane w sposób kulturalny i polubowny. Warto jednak zwrócić uwagę, że cały system wsparcia studentów w procesie uczenia się powinien zostać bardziej sformalizowany przez Uczelnię. .

7.5).

7.6) *Brak uwag w tym punkcie.*

#### **Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ocena: *znacząco***

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**7.1) Zasady rekrutacji na kierunek *ekonomia* określa uchwała rekrutacyjna oraz szczegółowe rozwiązania zawarte w zarządzeniach wewnętrznych. Zapisy zasad nie budzą zastrzeżeń. Dobrze opracowany jest również mechanizm weryfikacji kwalifikacji wstępnych na studia II stopnia, jednak nie są egzekwowane dokumenty dotyczące przyjmowania na studia obcokrajowców, przewidziane w uchwale rekrutacyjnej.**

**7.2) Przyjęte zasady oceniania uregulowane są w Regulaminie studiów, wynikają z zasad dyplomowania oraz zapisów w kartach poszczególnych przedmiotów. Struktura ocen z ostatniej sesji świadczy o obiektywizmie oceny, ponieważ nie występują tendencje ani do zawyżania, ani do zaniżania ocen. Natomiast tendencja do zawyżania występuje w przypadku ocen z egzaminu dyplomowego oraz z prac dyplomowych. Studenci są w pełni zadowoleni ze sposobu weryfikacji ich osiągnięć oraz sprawiedliwego sposobu oceny ich.**

**7.3) Wyższa Szkoła Turystyki, Ekonomii i Nauk Społecznych w pełni stworzyła warunki do mobilności studentów. Są oni informowani o możliwościach wyjazdów oraz wzięcia udziału w konferencjach naukowych. Uczelnia posiada bardzo dużo podpisanych umów z interesariuszami zewnętrznymi.**

**7.4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej w pełni sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów. Na wizytowanym kierunku bardzo dobrze działa współpraca pomiędzy studentami a kadrami naukową oraz administracyjną. Efektem tego są liczne projekty naukowe oraz społeczne. Dodatkowo studenci mają możliwość korzystania z licznych form motywacyjnych ich do aktywności. Problematicznym zagadnieniem jest kwestia biblioteki, która nie jest dostosowana do potrzeb studentów.**

\

**Kryterium 8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia**

8.1).

Uchwała nr 61 Senatu WSETiNS z dnia 20.09.2009 w sprawie wprowadzenia w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia tworzy podstawy tego systemu.

Dokument o nazwie **Zasady i procedury zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomii Turystyki i Nauk Społecznych** zawiera w opis procedur. Ujęto je w siedem następujących grup:

### **I Programy nauczania i proces dydaktyczny**

Programy nauczania podlegają okresowym przeglądom. Szczegółowe procedury przedstawia aneks 1 do, cytowanych wyżej, Zasad i procedur zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Na podstawie programu studiów nauczyciele akademicki przygotowują programy nauczania do prowadzonych przez siebie przedmiotów. Programy nauczania przedmiotów zawierają efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych oraz sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Szczegółowe procedury ujmują aneks nr 2 do Zasad i procedur. Efekty kształcenia dla określonego kierunku studiów są zatwierdzane przez senat uczelni. W trakcie roku akademickiego dokonywany jest monitoring realizacji programów nauczania na podstawie: hospitacji zajęć, badania satysfakcji studentów, weryfikowania efektów kształcenia przez nauczycieli prowadzących zajęcia. Badanie efektów kształcenia obejmuje także proces dyplomowania (aneks 3 Zasad i procedur). Realizacja praktyk zawodowych (zgodnie z celami i programem) jest nadzorowana przez koordynatora praktyk.

### **II Egzamin dyplomowy, prace dyplomowe**

Egzamin dyplomowy dla studiów pierwszego i drugiego stopnia jest egzaminem ustnym składanym przed komisją powołaną przez dziekana. Egzamin obejmuje pytania weryfikujące wiedzę i umiejętności zakładane w sylwetce absolwenta, wybierane z opracowanej oraz podanej do wiadomości studentów listy zagadnień z zakresu treści kształcenia właściwych stopnia studiów i dla kierunku studiów. Po zakończeniu egzaminu dyplomowego zespół ds. jakości kształcenia może dokonać oceny losowo wybranych prac dyplomowych.

### **III Ocenianie studentów**

Ustalono zostały procedury oceniania studentów, które umieszczono w sylabusach. Ocena powinna odzwierciedlać stopień opanowania zakładanych efektów kształcenia. Szczegółowe procedury znajdują się w aneksie nr 4 Zasad i Procedur. Po zakończeniu roku

akademickiego zespół ds. jakości kształcenia bada strukturę ocen z losowo wybranych przedmiotów.

#### **IV Zapewnienie jakości kadry naukowo – dydaktycznej**

Warunkiem nawiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim jest pozytywna opinia senatu. Zajęcia dydaktyczne prowadzone przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na umowę o pracę i na podstawie umowy o dzieło poddawane są hospitacji. Po rozpoczęciu zajęć dziekan sporządza harmonogram hospitacji. Ocena hospitowanych zajęć dokumentowana jest w protokołach z hospitacji zajęć ( załącznik 1) .Nauczyciel akademicki hospitowany jest przynajmniej raz w roku. Przed rozpoczęciem roku akademickiego dziekan sporządza obciążenia dydaktyczne dla każdego nauczyciela akademickiego z uwzględnieniem merytorycznych kwalifikacji i preferencji nauczycieli. Wśród studentów przeprowadzone są anonimowe internetowe ankiety oceny wykładowców. Wyniki udostępniane są nauczycielom i są one podstawą analiz przez zespół d/ s jakości kształcenia.

#### **V Zasoby do nauki oraz środki wsparcia dla studentów**

Przed rozpoczęciem zajęć przygotowywany jest przez kierownika biblioteki przy udziale wykładowców wykaz publikacji ułatwiających poszerzanie wiedzy przez studentów. Zapotrzebowanie na publikacje jest sukcesywnie realizowane w ciągu roku akademickiego zgodnie z przyjętym budżetem. Analizą zapotrzebowania wyposażenia pracowni dydaktycznych i laboratoriów zajmują się ich opiekunowie. Zespół ds. zapewnienia jakości kształcenia monitoruje proces doposażenia pracowni.

#### **VI Badanie efektów kształcenia dla rynku pracy**

Satysfakcja absolwentów z ukończenia studiów badana jest w oparciu o anonimową ankietę. Ankietę przeprowadza dział nauczania i planowania. Poziom satysfakcji jest przedmiotem analizy zespołu d/s jakości kształcenia .

Efekty kształcenia studentów oraz potrzeby lokalnego rynku pracy badane są w ankietach skierowanych do pracodawców w tym zatrudniających studentów i absolwentów. Ankiety opracowuje Biuro Karier, ich analizą zajmuje się zespół do spraw jakości kształcenia.

#### **VII Ewaluacja systemu**

Pełnomocnik Rektora i zespół do spraw zapewniania jakości do końca listopada sporządza raport z ewaluacji w poszczególnych obszarach wraz z wnioskami i przykładami dobrych praktyk przedstawia go właściwym dziekanom oraz Rektorowi Uczelni .

Opisana powyżej struktura dokumentu pt: **Zasady i procedury zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomii Turystyki i Nauk Społecznych**, opisuje zadania i procedury realizacji działań projakościowych wynikających ze stanu prawnego obowiązującego do momentu nowelizacji Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym.

Istotnym etapem rozwoju WSZJK w Wyższej Szkole Ekonomii Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach było zarządzenie Rektora WSETiNS nr 21 z dnia 6 października 2011 w sprawie powołania pełnomocnika Rektora ds. jakości kształcenia, powołania zespołu ds. jakości kształcenia oraz w sprawie opracowania procedur i zasad wdrażania systemu doskonalenia jakości kształcenia.

Celem tego wewnętrznego aktu prawnego było zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i dostosowania systemu zapewniania jakości kształcenia na wszystkich poziomach

i rodzajach studiów oraz studiów podyplomowych do zmian związanych z nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Niezależnie od tego Rektor powołał Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, jako podmiot odpowiedzialny za tworzenie i realizowanie polityki jakości kształcenia w Szkole.

Dokument ten zobowiązuje Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia do realizacji, między innymi, następujących, przedsięwzięć:

- a) podejmowania działań o charakterze koncepcyjnym i organizacyjnym oraz koordynacji przedsięwzięć zmierzających do zapewniania i podnoszenia jakości studiów na Uczelni,
- b) kierowania pracami nad zaprojektowaniem, opracowaniem i wdrożeniem systemu zapewnienia jakości kształcenia na Uczelni,
- c) współdziałania z jednostkami organizacyjnymi Uczelni w zakresie wprowadzania systemu jakości,
- d) gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących wdrażania systemu zapewnienia jakości kształcenia w jednostkach Uczelni,
- e) przeglądu i doskonalenia systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Innym wewnętrznym organem polityki na rzecz zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w WSETiNS jest Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia. W tym celu w szczególności opracowuje i przedstawia Rektorowi wnioski i projekty dotyczące:

- a) polityki, określającej cele i strategię zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Uczelni, zgodnej ze Strategią rozwoju Wyższej Szkoły Ekonomii Turystyki i Nauk Społecznych,
- b) ogólnouczelnianych procedur zapewniania jakości kształcenia,
- c) zasad tworzenia systemów zapewniania jakości kształcenia na wydziałach i w innych jednostkach organizacyjnych uczelni, kształcących studentów i słuchaczy.

W szczególności do zadań Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia należy:

- a) pełnie funkcji doradczej i rekomendacyjnej wobec jednoosobowych i kolegialnych organów uczelni.
- b) opracowanie projektów, w szczególności przedstawienie wytycznych dla wydziałów i innych jednostek organizacyjnych uczelni prowadzących studia, dotyczących:
  - zasad zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów,
  - zasad oceniania studentów, uwzględniających konieczność publikowania i konsekwentnego stosowania kryteriów, przepisów i procedur,
  - zasad zapewniania jakości kadry dydaktycznej, gwarantujących prowadzenie zajęć dla studentów przez kompetentną i wykwalifikowaną kadrę oraz umożliwiających nauczycielom akademickim podnoszenie kwalifikacji i kompetencji,
  - zasad monitorowania, przeglądu i podnoszenia zasobów do nauki (m.in. bibliotek, sal dydaktycznych i ich wyposażenia, komputerów z dostępem do Internetu),
  - zasad gromadzenia, analizowania i wykorzystania informacji na temat kształcenia.

W okresie po nowelizacji Ustawy Rektor Uczelni wydał dwa zarządzenia wyznaczające działanie podmiotów powołanych do działań projakościowych. Takimi zarządzeniami są: Zarządzenie Rektora WSETiNS Nr 8 z dnia 26 kwietnia 2012 r. sprawie oceny nauczycieli akademickich oraz Zarządzenie Rektora WSETiNS nr 13 z dnia 1

października 2013 w sprawie rozszerzenia składu uczelnianego zespołu ds. jakości oraz ustalenia listy osób objętych szkoleniem w zakresie jakości kształcenia.

Władze Uczelni udostępniły również dokumentację potwierdzającą działanie Zespołu ds. zarządzania Jakością (protokół z posiedzenia Zespołu ds. zarządzania jakością WSETiNS w Kielcach z dnia 27 I 2012 oraz z dnia 29.11.2012 roku).

W dyspozycji Zespołu Wizytującego był także harmonogram pracy Zespołu ds. zarządzania jakością rok akademicki 2012/2013.

Powyższe uchwały i zarządzenia potwierdzają wniosek, że WSZJK w Szkole funkcjonuje wyłącznie na poziomie całej Uczelni. Te akty normatywne określają zadania oraz wytyczają sposoby ich realizacji. Brak jest rozstrzygnięć formalnych dotyczących tworzenia Systemu na szczeblu Wydziału.

W Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Myślenicach można jednak wskazać, ustalone w toku wizytacji, dobre praktyki. Są nimi np. systematycznie realizowany proces ankietyzacji pracowników. W opinii studentów jest on bardzo dobrze prowadzony, a jego skuteczność należy uznać za satysfakcjonującą. Do takich należą również, przedłożone do wglądu Zespołowi Wizytującemu, opinie absolwentów o jakości kształcenia i przydatności studiów do rynku pracy, przedstawione w Raporcie z badań Wydziałów Zamiejscowych z Myślenic i Krosna, a dotyczące roku 2012.

Reasumując można stwierdzić, że zidentyfikowany w Uczelni system procedur można określić jako wystarczający. Funkcjonowanie WSZJK, a przede wszystkim jego skuteczność na poziomie Wydziału jest niemal zerowa. Potwierdzają to liczne, wskazane w poprzednich częściach Raportu z Wizytacji, przypadki istotnych niesprawności, które w sytuacji stosowania w praktyce Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia nie miałyby miejsca.

Funkcjonujący w Uczelni Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, choć istnieje, nie uwzględnia wszystkich wymagań wynikających z nowelizacji Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Odzwierciedla, przede wszystkim stan merytorycznych rozwiązań dotyczących tego systemu jeszcze według poprzednich aktów normatywnych. Jest jednoznacznie ukierunkowany do wewnątrz Uczelni, a mechanizmy analizy efektów kształcenia i monitorowania i doskonalenia programu kształcenia, w tym dostosowywania do zmieniających się potrzeb interesariuszy zewnętrznych oraz potrzeb i możliwości interesariuszy wewnętrznych, są dopiero, niektóre w fazie opracowywania, inne w fazie wdrażania. Konieczne jest, zatem uaktualnienie jego aspektu formalnego i objęcie nim również Wydziału Ekonomicznego (konieczna znowelizowana Uchwała Senatu WSETiNS wprowadzająca wewnętrzny system zgodnie z wymogami formalnym wynikającymi ze znowelizowanej Ustawy i Rozporządzenia), dopracowanie jego aspektu funkcjonalnego tak by uwzględniał wszystkie konieczne funkcje, aspektu czynnościowego (brak w pełni wykształconych oraz spójnych z funkcjami, procedur). Aspekt instrumentalny (metody realizacji poszczególnych funkcji) znajduje się obecnie na wstępnym etapie budowy. Najlepiej rozwinięty jest aspekt strukturalny i to na poziomie całej Uczelni, (na Wydziale konieczne jest jego utworzenie) choć i on wymaga dopracowania.

Słabą stroną tego systemu jest także brak instrumentów oceny efektywności stosowanych, w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, instrumentów weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących dotyczących jakości kształcenia na wszystkich stopniach i formach kształcenia kierunku *ekonomia*.

Ten aspekt wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia również nie jest silną stroną Szkoły. System upowszechniania informacji dotyczących monitorowania, weryfikacji i oceny jakości kształcenia znajduje się dopiero w początkowej fazie upowszechnienia. Opracowywane są pewne częściowe rozwiązania w tym zakresie (np. działania mające na celu zwiększenie świadomości wśród studentów problemów jakości kształcenia czy upowszechnianie wiedzy dotyczącej efektów kształcenia – Uczelnia planuje organizowanie raz w semestrze tego typu spotkań), ale do objęcia nim wszystkich składników tego systemu oraz wszystkich czynników go determinujących jest stosunkowo daleko. Szczególny nacisk powinien być położony na upowszechnianie informacji dotyczących interesariuszy zewnętrznych, szczególnie kandydatów na studia, by ich bardziej zainteresować ofertą dydaktyczną Szkoły. Nie można również zapominać o pełnym upowszechnieniu deklarowanych efektów kształcenia oraz upublicznianiu wyników badania rynku pracy oraz skali współpracy z przedstawicielami praktyki społeczno-gospodarczej.

8.2).

Udział interesariuszy wewnętrznych w systemie zapewnienia jakości kształcenia powinien odbywać się poprzez udział Samorządu studentów w posiedzeniach Rady Wydziału lub Senatu lub udział zespołów ds. zapewniania jakości kształcenia.

Z przedłożonych Zespołowi Wizytującemu dokumentów wynika, że Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych, nie spełnia wymogu § 67 ust. 4 oraz § 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który mówi o reprezentowaniu studentów w co najmniej 20% w organach kolegialnych. Z przedstawionych protokołów wynika jednak, że studenci na posiedzeniach Rady Wydziału, bardzo rzadko zabierają głos.

Powołany Zespół ds. Jakości w swoim składzie nie zawierał przedstawiciela studentów, dlatego w dodatkowym Zarządzeniu Rektora WSETiNS nr 13 z dnia 1 października 2013 w sprawie rozszerzenia składu Uczelnianego Zespołu d/s jakości powołuje na jeden rok akademicki 2012/13 powołano studenta III roku gospodarki przestrzennej. Brak jest jednak Wydziałowego Zespołu ds. jakości kształcenia, a w nim również brak studenta.

Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie budowy efektów kształcenia nie był zapewniony, ale opinie absolwentów (ponad 100 ankiet) pojawiają się w dokumentach uczelni. Brak jest tylko informacji, czy dotyczy to kierunku pedagogika czy ekonomia, ponieważ prezentowane wyniki dotyczą Wydziałów Zamiejscowych w Krośnie i Myślenicach.

Wszystkie działania dotyczące pozyskiwania informacji od interesariuszy zewnętrznych należy sformalizować, stworzyć zasady metodologiczne analizy i oceny tych informacji oraz opracować system wykorzystywania takich opinii do oceny i doskonalenia efektów kształcenia oraz tworzenia nowych koncepcji kształcenia.

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

| Zakładane efekty kształcenia | program i plan studiów | kadra | infrastruktura dydaktyczna/biblioteka | działalność naukowa | działalność między-narodowa | Organizacja kształcenia |
|------------------------------|------------------------|-------|---------------------------------------|---------------------|-----------------------------|-------------------------|
| Wiedza                       | +                      | +     | -                                     | +/-                 | +/-                         | +/-                     |
| umiejętności                 | +                      | +     | -                                     | +/-                 | +/-                         | +/-                     |
| kompetencje społeczne        | +                      | +     | -                                     | +/-                 | +/-                         | +/-                     |

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- +/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

**Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego ocena: znacząco**

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**8.1) Uchwały Senatu WSETiNS i Zarządzenia Rektora wprowadzają w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach tworzą wewnętrzny systemu zapewnienia jakości kształcenia, a jego podstawy dokument o nazwie *Zasady i procedury zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomii Turystyki i Nauk Społecznych* zawiera w opis procedur. Powołany został Pełnomocnik Rektora ds. jakości kształcenia i uczelniany zespół ds. jakości. Brak takich powołań na szczeblu Wydziału, brak zadań dla tych zespołów na szczeblu Wydziału. Jednym przejawem funkcjonowania systemu są systematyczne prowadzone ankiety wśród studentów.**

**Powyższe upoważnia do stwierdzenia, że WSZJK w Szkole funkcjonuje wyłącznie na poziomie całej Uczelni. Brak jest rozstrzygnięć formalnych dotyczących tworzenia Systemu na szczeblu Wydziału.**

**8.2) Udział interesariuszy wewnętrznych – studentów nie był realizowany, ale osobnym zarządzeniem rektora student został powołany do uczelnianego zespół ds. jakości, ale dalej brak jest wydziałowych zespołów ds. jakości kształcenia.**

**Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie budowy efektów kształcenia nie był zapewniony, ale opinie - ankiety absolwentów pojawiają się już w dokumentach uczelni. Brak jest innych przejawów działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.**

## 9. Podsumowanie - Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

| Kryterium                                                | Stopień spełnienia kryterium |         |          |           |                 |
|----------------------------------------------------------|------------------------------|---------|----------|-----------|-----------------|
|                                                          | wyróżniająco                 | w pełni | znaczaco | częściowo | niedostatecznie |
| 1. koncepcja rozwoju kierunku                            |                              |         | X        |           |                 |
| 2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji |                              |         | X        |           |                 |
| 3. program studiów                                       |                              |         |          | X         |                 |
| 4. zasoby kadrowe                                        |                              | X       |          |           |                 |
| 5. infrastruktura dydaktyczna                            |                              |         |          | X         |                 |
| 6. prowadzenie badań naukowych                           |                              |         | X        |           |                 |
| 7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się      |                              |         | X        |           |                 |
| 8. wewnętrzny system zapewnienia jakości                 |                              |         | X        |           |                 |

1. Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* odpowiada zarówno przyjętej misji, jak również założeniom strategii na poziomie Uczelni i Wydziału. Oferta kształcenia na kierunku *ekonomia* jest różnorodna i daje możliwość wyboru kandydatom. Jednak niektóre ze specjalności, wskazane w raporcie z wizytacji odbiegają od specyfiki kierunku *ekonomia*, niektóre nawet znacznie.

### Zalecenie:

Konieczne jest dostosowanie oferty specjalności do specyfiki kierunku *ekonomia*.

2. Uczelnia oraz Wydział podejmują wiele działań, które mają na celu pozyskanie informacji od interesariuszy zewnętrznych. Dostrzega się zaangażowanie pracowników i studentów, jako interesariuszy wewnętrznych, we współpracę dla współtworzenia efektów kształcenia, co w konsekwencji przekłada się bezpośrednio lub pośrednio na formułowaną koncepcję kształcenia oraz przebieg procesu kształcenia. Działania te, szczególnie w stosunku do interesariuszy zewnętrznych, powinny być w większym stopniu dokumentowane i mieć charakter bardziej systemowy.

### Zalecenie:

Konieczne jest bardziej systemowe podejście do analizy, oceny i doskonalenia efektów kształcenia przez interesariuszy zewnętrznych oraz dokumentowanie ich udziału w procesie tworzenia i doskonalenia efektów kształcenia.

3. Oceniany kierunek został prawidłowo wyodrębniony z obszaru nauk społecznych. W Raporcie Samooceny znajduje się informacja o przypisaniu efektów kształcenia do dziedziny i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia, ale nie ma to odzwierciedlenia w podjętych uchwałach. W sporządzonej matrycy efektów kształcenia zdarzają się przypadki, że niektóre z przedmiotów nie realizują żadnego efektu kierunkowego. Efekty sformułowane dla kierunku *ekonomia* odzwierciedlają założenia koncepcji kształcenia są zgodne z przyjętą przez Wydział koncepcją kształcenia na kierunku *ekonomia*. Po przeprowadzonej wizytacji trudno ocenić zgodność zakładanych celów oraz efektów kształcenia z perspektywy studentów, ponieważ Uczelnia jeszcze nie rozpoczęła informowania ich na ten temat.

**Zalecenie:**

Niezbędne jest zdecydowanie i jednoznaczne uporządkowanie problemu efektów kształcenia, poprzez poprawne ich odniesienie do dziedziny i dyscypliny (dyscyplin) naukowych. Należy również doprowadzić do stanu, w którym każdy przedmiot będzie realizował efekty kształcenia odpowiadające efektom ujętym w matrycy efektów kierunku *ekonomia*. Nieodzwierciedlenie jest również upowszechnienie ich roli w tworzeniu, ocenie i doskonaleniu efektów kształcenia wśród studentów.

4. Kierunkowe efekty kształcenia są sformułowane w sposób ogólny, ale zrozumiały i umożliwiający ich weryfikację. Identyfikuje się wiele przypadków, w których efekty przedmiotowe oraz cele danego przedmiotu (dotyczy to przedmiotów specjalnościowych na wymienionych wcześniej specjalnościach), nie odpowiadają obszarowi nauk społecznych.

**Zalecenie:**

Należy uspoźnić matryce efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia* oraz matryce efektów obszaru nauk społecznych z sylabusami przedmiotów realizowanych w planie studiów.

5. Efekty kształcenia określone dla kierunku *ekonomia* uwzględniają ich strukturę i dotyczą wszystkich etapów procesu kształcenia. Efekty przedmiotowe również uwzględniają ich strukturę (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne). Weryfikacja efektów na etapie procesu dyplomowania przebiega prawidłowo, jednak zdecydowanej poprawy wymaga dobór tematyki prac dyplomowych, szczególnie na wskazanych w raporcie specjalnościach. Uczelnia na wizytowanym kierunku nie rozpoczęła informowania o efektach kształcenia, które zostały niedawno wprowadzone.

**Zalecenie:**

Konieczne jest dostosowanie tematyki prac dyplomowych do kanonu kierunku *ekonomia*. Dotyczy to szczególnie prac realizowanych na specjalnościach, które powinny być także zgodne z kierunkiem kształcenia

6. Program studiów na kierunku *ekonomia* zawiera wszystkie niezbędne elementy określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Plany studiów dla roku 2 i 3 zgodne są ze standardami. Prawidłowo zbudowany jest system określania nakładu pracy studenta. Identyfikuje się drobne niesprawności dotyczące systemu praktyk oraz organizacji zajęć.

**Zalecenie:**

Korekty wymaga system praktyk (uzupełnienie opisu modułu) oraz organizacja zajęć (zbyt duża liczebność grupy ćwiczeniowej)

7. W roku akademickim 2012/2013 poza siedzibą uczelni, czyli poza miastem Kielce prowadzone jest kształcenie dla 250 studentów studiów II stopnia. *Kształcenie to odbywa się bez stosowego zezwolenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i dotyczy kształcenia na kierunku ekonomia na studiach II stopnia od roku 2009/2010 w Myślenicach, a od 2012/2013 w Krośnie.*

**Zalecenie:**

Konieczne jest nie tylko natychmiastowe zaprzestanie kształcenia na studiach II stopnia poza siedzibą Uczelni, ale również podjęcie skutecznych działań mających na celu stałe wyeliminowanie takich praktyk przez Szkołę.

8. Identyfikuje się przypadki braku spójności treści kształcenia, form i metod dydaktycznych oraz zakładanych efektów kształcenia na specjalnościach „GiAP”, „EiOP”, „RiDF”. Ponadto treści wielu przedmiotów specjalnościowych określone są w sposób odbiegający od dziedziny nauk ekonomicznych.

**Zalecenie:**

Nieodzwonne jest osiągnięcie pełnej spójności treści kształcenia, form i metod dydaktycznych oraz zakładanych efektów kształcenia na realizowanych specjalnościach „GiAP”, „EiOP”, „RiDF”. Wymaga to modyfikacji treści modułów specjalnościowych, tak by przedmioty specjalnościowe swą treścią nie odbiegały od dziedziny nauk ekonomicznych.

9. Zasoby biblioteczne należy ocenić jako bardzo skromne. Nie pokrywają się one z egzemplarzami literatury podstawowej wskazanej w sylabusach przedmiotów, co oznacza, że nie są czynnikiem sprzyjającym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia.

W procesie dydaktycznym nie wykorzystuje się specjalistycznego oprogramowania.

Uczelnia nie przykłada należytej uwagi do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

**Zalecenie:**

Nieodzwonne jest zdecydowane powiększenie zbiorów biblioteki tak, by literatura obowiązkowa wskazana w sylabusach poszczególnych przedmiotów była dostępna w zbiorach biblioteki uczelnianej.

W procesie dydaktycznym należy wykorzystywać specjalistyczne oprogramowanie, które uczelnia w swoich materiałach deklaruje, że je posiada. Uczelnia powinna zwrócić większą uwagę na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

10. Zidentyfikowany w Uczelni system procedur można określić jako wystarczający. Funkcjonowanie WSZJK, a przede wszystkim jego skuteczność na poziomie Wydziału jest niemal zerowa. Potwierdzają to liczne, wskazane w poprzednich częściach Raportu z Wizytacji, przypadki istotnych niesprawności, które w sytuacji stosowania w praktyce Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia nie miałyby miejsca.

Identyfikuje się niesformalizowane i wyrywkowe działania dotyczące pozyskiwania informacji od interesariuszy zewnętrznych. Brak również spójnej koncepcji analizy i oceny informacji pozyskiwanych od interesariuszy zewnętrznych jak również systemu wykorzystywania tych opinii do oceny i doskonalenia efektów kształcenia oraz tworzenia nowych koncepcji kształcenia.

Słabą stroną tego systemu jest także brak instrumentów oceny efektywności stosowanych, w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, instrumentów weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących dotyczących jakości kształcenia na wszystkich stopniach i formach kształcenia kierunku *ekonomia*

#### **Zalecenie:**

Konieczne jest zbudowanie WSZJK na Wydziale. Za istotny priorytet Władz Szkoły uznać można podniesienie skuteczności stosowanego w WSETiNS Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Wszystkie działania dotyczące pozyskiwania informacji od interesariuszy zewnętrznych należy sformalizować, stworzyć zasady metodologiczne analizy i oceny tych informacji oraz opracować system wykorzystywania takich opinii do oceny i doskonalenia efektów kształcenia oraz tworzenia nowych koncepcji kształcenia.

Należy również w sposób zdecydowany intensyfikować prace nad opracowaniem i wdrożeniem pełnego zestawu instrumentów oceny efektywności stosowanych, w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, instrumentów weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących dotyczących jakości kształcenia na wszystkich stopniach i formach kształcenia kierunku *ekonomia*

**Tabela Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej**

| Kryterium                                                | Stopień spełnienia kryterium |         |          |           |                 |
|----------------------------------------------------------|------------------------------|---------|----------|-----------|-----------------|
|                                                          | wyróżniająco                 | w pełni | znacząco | częściowo | niedostatecznie |
| 1. koncepcja rozwoju kierunku                            |                              |         | X        |           |                 |
| 2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji |                              |         | X        |           |                 |
| 3. program studiów                                       |                              |         |          | X         |                 |
| 4. zasoby kadrowe                                        |                              | X       |          |           |                 |
| 5. infrastruktura dydaktyczna                            |                              |         |          | X         |                 |
| 6. prowadzenie badań naukowych                           |                              |         | X        |           |                 |
| 7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się      |                              |         | X        |           |                 |
| 8. wewnętrzny system zapewnienia jakości                 |                              |         | X        |           |                 |

W świetle przedstawionej bardzo obszernej i wnikliwej odpowiedzi na raport powizytacyjny Rektor **Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach** w wyczerpujących i merytorycznych wyjaśnieniach ustosunkowuje się do zawartych w Raporcie niesprawności dotyczących jakości kształcenia na kierunku *ekonomia*.

W odpowiedzi na raport z wizytacji Władze Uczelni zgodziły się z zastrzeżeniami sformułowanymi w tym raporcie i przedstawiły Uchwałę nr 2/2013 Rady Wydziału Ekonomicznego z dnia 16 czerwca 2013 r. w *sprawie zakończenia naboru na specjalności Gospodarka i administracja publiczna, Rachunkowość i doradztwo finansowe oraz Gospodarka regionalna z ochroną środowiska od roku akademickiego 2013/2014*, a także Uchwałę Nr 2 Senatu z dnia 15 czerwca 2013 r. w *sprawie zatwierdzenia zmian w efektach kształcenia na kierunku ekonomia*, z której wynika, iż dokonane zostały właściwe korekty w tym zakresie.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni przedstawiły Zarządzenie nr 2/2013 Dziekana Wydziału Ekonomicznego z dnia 16 czerwca 2013 r. w *sprawie powołania Komisji ds. oceny tematów prac dyplomowych*, której zadaniem ma być „weryfikacja i ocena zgodności tematów prac dyplomowych z kierunkiem i specjalnością studiów”.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni poinformowały, iż „na roku drugim kiedy pojawią się w programie przedmioty specjalnościowe zostaną utworzone dwie grupy ćwiczeniowe”. Poinformowano również, iż utrzymana zostanie granica 30 studentów w grupie ćwiczeniowej.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni poinformowały, iż podjęto decyzję o przeniesieniu „wypożyczalni biblioteki wydziałowej w Kielcach do lokalu o powierzchni 50 m<sup>2</sup>, co zwiększy dotychczasową powierzchnię wypożyczalni i czyteln o 40 m<sup>2</sup>”, a także zadeklarowały, iż przyszłe zakupy biblioteki zostaną dostosowane do pozycji wskazanych w sylabusach. Poszerzono bazę w wersji elektronicznej o 68 tytułów. Przedstawiono wykaz 12 czasopism, które Uczelnia zamierza prenumerować.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni poinformowały, iż „w Uczelni jest budowany systematycznie system zapewnienia jakości kształcenia od 2008 (...) W chwili obecnej 7 os. Zespół do spraw doskonalenia i aktualizacji procedur jest w trakcie przygotowania szczegółowych procedur w następujących kategoriach: procedura dot. kadr, procedura dot. finansów, procedura dot. Jakości kształcenia, procedura dot. Własności intelektualnej i procesu badawczego. Planowany termin realizacji zadania 31.07.2013 r.”. Prezydium zwraca uwagę na fakt, iż wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia powinien obejmować wszystkie obszary mające wpływ na jakość kształcenia, a podejmowane w jego ramach działania powinny być skuteczne.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni wyjaśniły, że „realizacja części zajęć poza Wydziałem wynikała z chęci uwzględnienia postulatów zgłaszanych przez studentów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, którzy ponosili znaczne nakłady finansowe związane z dojazdem do Kielc. Biorąc jednak pod uwagę obowiązek przestrzegania prawa Władze Uczelni „postanowiły, że wszystkie zajęcia dydaktyczne będą odbywały się w Kielcach, natomiast koszty dojazdu studentów na zajęcia i noclegu w Kielcach pokryje Uczelnia ze środków własnych”.

W odpowiedzi na raport z wizytacji władze Uczelni poinformowały, iż „aktualnie trwa procedura nostryfikacji dyplomów studentów zagranicznych i zostanie zakończona do końca czerwca 2013 r.” oraz „procedura uzyskania apostille świadectw o pełnym wykształceniu średnim”.

W odpowiedzi na raport z wizytacji Uczelnia poinformowała o już realizowanych i planowanych działaniach naprawczych, które zostały ustalone w wyniku dyskusji Senatu w dniu 15 czerwca 2013 r., kiedy to Uchwałą nr 96 w *sprawie przyjęcia programu naprawczego na kierunku ekonomia prowadzonego w ramach obszaru nauk ekonomicznych realizowanych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na Wydziałach Ekonomicznym w Kielcach, Wydziale Zamiejscowym w Myślenicach i Wydziale Zamiejscowym w Krośnie*, Dziekani Wydziałów zostali zobowiązani do ostatecznej realizacji wszystkich uwag Zespołu Oceniającego PKA do 30 września 2013 r.